

új kéve

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK LAPJA

Zsögödi Nagy Imre festménye

Gyermekkorom: úgy érzem néha
tán nem is voltál. Csak a vágyam
olvasott rólad valahol
egy kopott, régi bibliában.

Vándor vagyok, hazátlan,
kit tép a fájás, űz a baj,
idegen országutakon
átokkal ver a zivatar.

Utánam emléket a múlt
elfutó felhővel izen...
(Olykor felnézek az égre
és úgy fáj, úgy fáj a szívem.)

*Wass Albert: A hontalanság
elégiája (Részlet)*

MOLNÁR-VERESS PÁL *lelkész*
az Egyháztanács lelkészi elnöke
523 98 HÖKERUM Tángagárde 136
Mobil: +46-70-602 29 68
E-mail: tggparokia@gmail.com

EGYHÁZI TISZTSÉGVISELŐK

Dr. SEBESTYÉN GÁBOR
a Stockholmi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács világi elnöke
országos főfelügyelő
126 47 HÄGERSTEN Fastlagsvägen 42/1
Tel: +46-8-184 172 Mobil: +46-73-966 04 75
E-mail: gabor.sebestyen@yahoo.com

HERCZEGHNÉ DR. JUHÁSZ EDIT
az Uppsalai Gyülekezet megbízott felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
a főfelügyelő helyettese, országos főgondnok
740 22 BÄLINGE Åkerby 219
Mobil: +46-73-772 68 25
E-mail: hunszkita@gmail.com

TÓTH ILDIKÓ
a Sölvesborgi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
tisztelőbeli országos főjegyző
294 34 SÖLVESBORG Rektor Dahlsög 4 H
Tel: +46-456-140 37 Mob: +46-73-025 40 14
E-mail: tothildiko41@gmail.com

KEDVEK VERONIKA
stockholmi presbiter, országos jegyző,
hivatalból részt vesz az Egyháztanács ülésein
151 33 SÖDERTÄLJE Doktor Martingatan 6 B
Mob: +46-73-555 41 36
E-mail: verakedvek@gmail.com

PITLIK PÁLHÁZI KATALIN
a Malmöi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
217 46 MALMO Roskildevägen 9 A
Tel: +46-40-267 638
E-mail: p.palhazi@gmail.com

Igf. VASZI ÁRPÁD
a Helsingborgi Gyülekezet felügyelője
az Egyháztanács elnökségének tagja
254 49 HELSINGBORG Jaktfångatan 2
Mobil: +46-76-008 08 76
E-mail: avaszi@yahoo.se

KOVÁCS ANDREA
központi pénztáros
260 50 BILLESBOLM Ivarsagan 6
Tel: +46-42-284 584 Mobil: +46-70-644 02 49
E-mail: ak@andreakredovising.se

DEÁK GYÖRGY
a Borási Gyülekezet felügyelője
507 54 BRÄMHULT Jutegatan 11
Tel: +46-33-230 307
E-mail: deak.gyuri@hotmail.com

FEKETE JENŐ
az Eskilstunai Gyülekezet felügyelője
633 53 ESKILSTUNA Klarbärsvägen 23
Tel: +46-16-120 039 Mobil: +46-70-920 33 72
E-mail: jeno.fekete43@gmail.com

JORDÁKY BÉLA
a Göteborgi Gyülekezet felügyelője
428 35 KÄLLERED Gamlehagsvägen 19
Tel: +46-31-795 25 02 Mob: +46-70-562 31 08
E-mail: bela.jordaky@telia.com

SÁRKÁNY SÁNDOR
a Halmstadi Gyülekezet felügyelője
312 40 GENEVAD Liljagan 2
Mobil: +46-70-972 46 78
E-mail: sandorsarkany@yahoo.com

GAAL ANDRÁS
a Jönköpingsi Gyülekezet felügyelője
tisztelőbeli országos főgondnok
567 31 VÄGGERYD Smedbygatan 21
Tel: +46-393-161 69
E-mail: gaal.andras@telia.com

SOÓS ERZSÉBET
a Ljungbyi Gyülekezet felügyelője
341 31 LJUNGBY Tegelbruksagan 6
Tel: +46-372-848 35 Mobil: +46-72-518 48 35
zsoka125@hotmail.com

LINDBERG BRUSTKERN KATALIN
a Västeråsi Gyülekezet felügyelője
724 70 VÄSTERÅS Lövhagsagan 7
Mobil: +46-73-673 59 58
E-mail: csisszancs@freemail.hu

PÉTER CSABA
a Vaxjöi Gyülekezet felügyelője
a Szeretetszolgálat országos megbízottja
352 55 VÄXJÖ Raskens väg 51
Mobil: +46-70-454 51 21
E-mail: csaba.peter@hotmail.com

HELSINGBORBAN VENDÉGSÉGBEN

Nem az első alkalom volt, hogy a Benczédi Zsuzsa zenetanár vezette ljungybi dalárda tagjai vendégségbe indultak egy közeli gyülekezetbe, megmutatni részben tehetségüket és tudásukat, de legfőképpen azért, hogy mások is részesüljenek a közös éneklés élményében és szépségében. Ezúttal a Reformáció 500. évfordulója adott „okot” arra, hogy a mozgósítható tagok egy része felkeljen, s ezúttal a dél-svédországi Helsingborba, az Öresund tengersizoros partján fekvő városba utazzon, átellenben Helsingör dán királyi várkastélyával, a Kronborggal, mely Shakespeare Hamlet című drámájának színhelyeként ismert. Érdemes volna egyszer átruccanni a túlsó partra is, úgy, hogy időt szakítanánk a kastély alatti kazamatákban található Holger Danske szobrának megtekintésére. Ez a mitikus alak először a Roland-énekekben fordul elő Ogier le Danois néven, Skandináviában csak 1510 óta ismert, és különösen Hans Christian Andersen meséje tette ismertté. A történet szerint ez a legyőzhetetlen harcos honvágytól hajtva hazatért egy hadjáratról Dániába, és ott mély álomba zuhant. Ha azonban hazája halálos veszélybe kerül, felkel, és újra harcba megy.

Jó alkalom a Reformáció félévezredes jubileuma annak átgondolására is, hogy a gyománnyait elvető, hitében meggyöngült, emberi minőségében silánnyá vált Európának mikor és milyen horderejű reformációra volna szüksége, hogy elkerülhesse vészes végének rohamos közeledtét. Igaz, Helsingborgban a Vaszi Árpád gyülekezeti felügyelő vezette kis közösség ezúttal nem a földrész jövőjét kémlelő eszmecserére gyűlt egybe, sokkal inkább egy olyan már-már családi jellegű találkozóra, melynek során az ének, a hangszeres zene és az irodalom egy-egy színfoltjának felcsillantása mellett alkalom volt egymás közelebbi megismerésére, közös sorsunkban való elmélyülésünkbe, országos főfelügyelőnkkel, Sebestyén Gáborral való beszélgetésre. Vajon szükség lesz-e az álomba zuhant dán Holgert felébreszteni, hogy széttekintve a földrészen velünk együtt vegye észre, hogy ébren kell maradnia, mert a veszély halálos. Szívből jövő köszönet a helsingborgi gyülekezet minden tagjának a vendégfogadásért, és köszönet a ljungybi dalárda közreműködéséért, egyházi és világi dalkincsünk tolmácsolásáért. Legközelebb hol találkozunk?

mvp

VÉGÜL IS HOL TARTUNK?

Gyermekkorom legszebb élményei a Görgényi- és Kelemen-havasok között utat törő Maros folyó Galonya és Gödemesterháza közötti szakaszához, a Maros-kanyarhoz kötnek, annak mellékvölgyeiben megbúvó falvaihoz, a havasi plájon elnyújtó tanyavilághoz, elsőként is a Szalárd völgyéhez, Ratosnyához, az Ilva-patakához, a fuinteli boszorkány járta rengetegek, legelők és kaszálók világához. Ifjúkoromban már távolabbi helyeket jelöltünk ki, mint meghódítandó célpontokat, ilyen volt a Fogarasi-havasok gerinctúrája, a Retyezát, a Csalhó, vagy kerékpártúra a Kárpátokat átszelő hágókon és szorosokon. Bármerre mentünk vagy bármivel utaztunk, visszatérő kérdés volt: meddig jutottunk, mennyi van még hátra, végül is hol tartunk? S az ezekre adott válasz döntötte el, tegyük-e aznap még egy utolsó erőfeszítést, vagy megálljunk-e, keressünk-e pihenőhelyet, szállást.

Télen a Madarasi-Hargita vonzott, nem is csak behavazott kobakjával vagy torzonborz erdeivel, sokkal inkább azzal a valóságérítlennek tűnő érzéssel, amikor mi a felhők fölé emelkedve mintha a valóságos világ fölött lebegtünk volna, a mélyben hagyva a hétköznapi gondjait, sötétjét. Ott fent mindig ünnepnap volt. Ott fent nemcsak földrajzi értelemben, de életünk alakulására, korunkra, munkahelyi vagy családi helyzetünkre vonatkoztatva is el-el elméltünk a kérdésen: végül is hol tartunk? Merre tartunk? Jófele megyünk-e?

Bár advent szent ünnepében természetszerűleg az adventet követő karácsonyra gondolunk, de ezzel együtt és ezen kívül figyelmünket egy minket közelebről érintő és halaszthatatlan kérdés felé is kell irányítanunk: Hogyan alakítsuk gyülekezeteink dolgát arra az időre nézve, amikor elközelített az őrsgváltás ideje? Amikor a dolgok természetes rendje szerint az eddig közöttünk szolgáló lelkipásztor után egy új lelkipásztor vagy lelkipásztorok érkeznek, amikor a tagság, a gyülekezetek összetételének változása is új vezetőséget, új órállók szolgálatba lépését feltételezi. Ebben az összefüggésben van aktualitása a kérdésnek: a már tavaly és tavalyelőtt és még azelőtt elkezdett törekvéseinknek volt-e foganatja, hoztak-e valamiféle eredményt? Végül is hol tartunk?

Azt már korábban láttuk, hogy a legsürgetőbb feladatunk a diaszpórában élő egyházi szerveződések és a hazai egyházak közötti viszony jogi rendezése kell legyen. Ugyanolyan kérdés ez, mint a külhoni magyarok és a magyar állam, ill. a magyar kormányzat közötti viszony kérdése.

Sok évtizedes kényszerű egymástól való elszakítottság állapotából nem volt könnyű visszatérni az „egykor volt” állapotához. Mára már elmondhatjuk, hogy ezen a téren rendeződtek a viszonyok, s aki élni kívánt a lehetőséggel, visszaszerezte vagy megszerezte a magyar államhoz való tartozás közjogi érvényességű okiratát, a magyar állampolgárságot.

Sölvesborg – Szent Miklós-templom (Nicolai-kyrkan) 2017 december. Úrvacsoraosztás (Szilágyi Enikő felvétele)

Sebestyén Gábor felszólalása a balatonszárszói konferencián

Egyházi téren is elmondhatjuk, hogy e tekintetben fontos mérföldköveken vagyunk túl. A Kárpát-medencében élő református egyháztestek 2009 május 22-én közös nyilatkozatban kimondták az egykor volt egységük helyreállítását, és azt is deklarálták, hogy a világon bárhol élő magyar reformátusok ezentúl az egységes magyar református egyház tagjai. Ugyanígy értelemben nyilatkoztak az evangélikusok is magukra nézve már 2006-ban Békéscsabán. Eddig rendben. És mi az, ami nincs rendben?

Az, hogy a diaszpórában, majd mindenütt a világon, a múlt század folyamán megalakult magyar gyülekezetek vegyes, azaz református és evangélikus, ill. hozzájuk csatlakozott unitárius, néha baptista tagokból állnak, sőt, helyenként katolikus magyar testvéreink is ezekbe a gyülekezetekbe járnak. A bajunk igazából csak egyetlen kérdés megválaszolásán múlik:

– Mondjátok, valójában ti hova tartoztok? Ti reformátusok vagy protestánsok vagytok-e? És hova, mely egyházhoz tartozik a papotok? S ha holnap-holnapután nyugdíjba megy, melyik hazai egyháznak van/lesz joga, vagy éppen felelőssége, hogy a Nyugatra szakadt hazánkfiainak lelki gondozására lelkészeket küldjön? És ki fogja a szolgálattal járó anyagi kiadásokat biztosítani? Ki gyakorolja a lelkész irányában a felügyeleti jogot?

Balatonszárszó. A konferencia záróistentisztelete után

2017 nyarán ezek mind visszatérő kérdések voltak azokon a konferenciákon, amelyeken képviseltettük magunkat. Július 14-15-én Csákváron a NYEMRLSZ szervezésében gyűltünk össze, kifejezve szándékunkat, hogy a nyugati diaszpórában megszüntetjük a különállást a Református Lelkigondozó Szolgálat és a Protestáns Szövetség kötelékébe tartozó gyülekezetek ill. vezetőségek között. A lehetséges integráció előmozdítását volt hivatott munkálni a szeptember 1-3. napjain Balatonszárszón a Protestáns Szövetség szervezésében sorra került közgyűlés is. Mindkét alkalommal a hazai egyházak a legmagasabb szinten képviseltették magukat és részletekbe menően vázolták fel az egyház és állam, ill. kormányzat között született megállapodásnak a ránk vonatkozó paragrafusait és elképzeléseit.

A Generális Konvent Elnökségének tanácskozásán Rimaszombaton

Ezek nyomán tudjuk, hogy 2018-tól magyar állami finanszírozású egyházi célokot szolgáló ösztöndíj-rendszer indul. Ennek részletes kidolgozásába Nyugaton szolgáló lelkészek közreműködésére számítanak. November 16-án a Kárpát-medence minden református egyházát tömörítő Generális Konvent elnöksége tartott tanácskozást a felvidéki Rimaszombaton, ahol felkérést kaptunk, hogy készítsünk egy aktualizált helyzetfelmérést a nyugati diaszpórában működő gyülekezetekről és arról, hogy milyen jellegű segítségre, támogatásra van szükségük, melyet a magyar kormány az állami költségvetésből biztosítana, s amelynek kezelését a Generális Konvent irányítása ill. felügyelete alá helyeznének. A rendszer elindításához szükséges lesz, hogy e témában a Protestáns Szövetség konzultáljon és megállapodást kössön a Generális Konventtel.

Most tehát, végül is itt tartunk!

ISTEN HOZTA KÖZÉNK NAGYKÖVET ASSZONY!

Dr. Müller Adrien nagykövet gyulai születésű. Általános iskolai és gimnáziumi tanulmányait is Erkel Ferenc szülővárosában végezte, majd a szegedi József Attila Tudományegyetemen szerzett jogász diplomát és a budapesti Közgazdaságtudományi egyetemen jogász-közgazdász végzettséget. A Külügyminisztériumhoz az egyetem elvégzése után csatlakozott. 1998 és 2012 között a minisztérium európai uniós csatlakozási tárgyalásokkal, az európai uniós tagsággal (európai jogi, koordinációs, európai-politikai kérdések) foglalkozó főosztályain dolgozott, több évet főosztályvezetőként. Külszolgálatot követően Magyarország Európai Unió melletti Állandó Képviselétén teljesített, majd nagykövetként Rigában és 2017. szeptembere óta Stockholmban. Megbízólevelét XVI. Károly Gusztáv királynak 2017. novemberében adta át. A szintén gyulai születésű férjével, Attilával egy kislányuk van Zsófia Zsuzsanna. Müller Adrien nagykövet angolul, franciául és finnül beszél.

A Reformáció 500. évfordulójának napján, 2017. október 31-én dr. Müller Adrien stockholmi magyar nagykövet a Magyar Nagykövetségen fogadta a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség képviselőit. A képen balról jobbra: dr. Thuróczy Zoltán nemzeti összekötő diplomata, Fekete Jenő eskiltnai felügyelő, dr. Sebestyén Gábor országos főfelügyelő, Fekete Erika eskiltnai presbiter, Mokos Magda stockholmi presbiter, dr. Sebestyén Mária stockholmi képviselő, Győri Péter elsőbeosztott, EU-attassé, dr. Müller Adrien rendkívüli és meghatalmazott nagykövet, Magyar Tibor stockholmi gondnok, Molnár-Veress Pál lelkész, Harmath László zenekutató, Szilágyi Enikő, a lelkész felesége, dr. Herczeghné dr. Juhász Edit országos főfelügyelő-helyettes

Szeptember 17-én Eperjes Károly színművész lányával, Borbálával együtt a magyar irodalom istenes verseiből válogatott összeállítását mutatta be a göteborgi Kőrösi Csoma Sándor Egyesület és a Göteborgi Protestáns Gyülekezet közös rendezésében. Nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy másnap a mai magyar színművészet legkiemelkedőbb személyiségét lányával együtt gyülekezeti otthonunkban ill. lelkesi szolgálati lakásunkban láthattuk vendégül, majd bikaborjak kíséretében közös sétát tettünk a Tolken-tó partján. Mester, szívből köszönjük az együttléte!

November 12-én a zsúfolásig telt Ljungbyi Szent István katolikus templomban Vaslabán Csaba erdélyi származású, ma Magyarországon szolgáló római katolikus lelkész Ljungbyi magyar katolikus szülők gyermekeit első áldoztatta, ill. bérmálta. Protestáns gyülekezetünk részéről köszöntöttük e szent alkalomra összegyülekezett híveket, majd az ünnepi alkalomra a gyülekezettel együtt testületileg vettünk részt.

A stockholmi magyar nagykövetség segítségével és közvetítésével egy 17 pószterből álló, A Magyar Reformáció 500 éve című kiállítás anyagát első ízben a borási gyülekezet december eleji istentisztelete után mutattuk be

„Te megszületted énnekem, És én még nem is éltem.
Kiválasztottál engemet És földre jöttél értem.
Még meg sem alkotott kezed, És Lelked már
elvégezett Az én üdvömre mindent.”

Ökumenikus énekeskönyv 152. számú karácsonyi éneke (Részlet)

SZIKLAI VERONIKA KAROLINA, aki született 2016. június 7-én Uppsalában, Svédországban, 2017. szeptember 24-én Uppsalában, az Eriksbergs-templomban Molnár-Veress Pál lelképásztor által, az Atya, Fiú és Szentlélek nevében a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: LAJOS VERONIKA KATALIN, született: 1985. október 19-én, Budapesten, vallása: római katolikus; Apja neve: SZIKLAI ZOLTÁN, született: 1988. december 11-én, Miskolcon, vallása: református. Keresztszülő: LAJOS FERENC, született 1983. július 13-án, Budapesten, vallása: római katolikus.

Őtöle, őáltala és őreá nézve van minden, övé a
dicsőség mindörökké. (Rm 11, 36)

SÁNTA-NAGY ALEXA, aki született 2017. január 2-án Ljungbyban, Svédországban, 2017. szeptember 10-én Ljungbyban, a Szent István-templomban a Svéd Egyház szokásrendjének is megfelelően a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: NAGY ZITA született: 1985. szeptember 13-án, Zilahon, Erdélyben (Románia), vallása: református; Apja neve: SÁNTA ENDRE, született: 1980. augusztus 27-én, Marosvásárhelyen, Erdélyben (Románia), vallása: római katolikus; Keresztszülők: NAGY SÁRA, született 1981. április 18-án Zilahon, Erdélyben (Románia), vall. református; LEE ROBERTSON, szül. 1973. július 20-án Új-Zélandon, vall. keresztény; JOHN MICHAEL McNUTT, szül. 1969. október 14-én az USA-ban, Illinois államban, vallása római katolikus; SHANNON McNUTT (szül. MASON), szül. 1970. szeptember 22-én az USA-ban, Illinois-ban, vallása római katolikus.

CSALÁDI KRÓNIKA

A ti mennyei Atyátok nem akarja, hogy egy is elvesszen e kicsinyek közül. (Mt 18, 14)

Örüljetez azon, hogy neveitek fel vannak írva a mennyben. (Lk 10, 20)

Örökkévaló szeretettel szerettelek téged, azért terjesztetem reád az én irgalmasságomat. (Jer 31, 3)

ERŐS ARACSY SZONJA, aki született 2017. május 3-án Ljungbyban, Svédországban, 2017. szeptember 10-én Ljungbyben, a Ryssbyi Tutoryd-templomban az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, református szokásrend szerint, a Svéd Egyház szokásrendjének is megfelelően a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: ARACSY ANNAMÁRIA, született: 1986. október 21-én, Kézdivásárhelyen, Erdélyben (Románia), vallása római katolikus, Apja neve: ERŐS SZABOLCS ISTVÁN született: 1984. november 14-én, Székelyudvarhelyen, Erdélyben (Románia), vallása református. Keresztszülők: ARACSY GÉZA, született 1981. június 21-én Kézdivásárhelyen, Erdélyben (Románia), vallása református; (Románia) (szül. SÁNDOR) ANNA, született 1984. május 29-én Zetelakán, Erdélyben (Románia), vallása római katolikus; PÉTER JÓZSEF, született 1982. augusztus 17-én Maroshévízen, Erdélyben (Románia), vallása római katolikus; PÉTER (szül. KÖLLÖ) MÁRIA MAGDOLNA, született 1984. április 11-én Gyergyószentmiklóson, Erdélyben (Románia), vallása római katolikus; ERŐS ZOLTÁN, született 1971. február 1-én Székelyudvarhelyen, Erdélyben (Románia), vallása református; ERŐS (szül. DÉNES) ÉDIT, született 1976. szeptember 28-án, Baróton, Erdélyben (Románia), vallása római katolikus.

KEREKES ANDOR, aki született 2017. június 24-én Göteborg / Angered-ben, Svédországban, 2017. november 19-én, Göteborgban, a Szt. Jakab-templomban (Sankt Jakobs-kyrka) református szokásrend szerint, a Svéd Egyház szokásrendjének is megfelelően – Molnár-Veress Pál lelkész által – a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: BAUMGARTNER ILDIKÓ, született 1977. július 10-én Budapesten, Magyarországon, vallása római katolikus; Apja neve: KEREKES ANDRÁS GYULA, született 1977. július 25-én Berettyóújfaluban, Magyarországon, vallása református. Keresztszülők: KOVÁCS ERIKA, született 1979. október 30-án Göteborgban, Svédországban, vallása református; KATONA OSZKÁR, született 1968. szeptember 30-án Csóka városában, Bánságban (ma Szerbia), vallása római katolikus.

SÜLI GERGŐ, aki 1983. augusztus 3-án Orosházán, Magyarországon született, 2017. november 19-én Svédországban, Göteborgban, a Szent Jakab-templomban – Molnár-Veress Pál lelkész által – a keresztség szentségében részesült, egyúttal a Göteborgi Magyar Protestáns Gyülekezet előtt keresztyén református hitét megvallva konfirmációi fogadalmat tett, és felvételét a Magyar Református Egyház úrvacsorával élő felnőtt tagjainak sorába. Midőn ennek bizonyosságául ezt az emléklapot áldáskívánatokkal kiadjuk, kérjük a mindenható Istent, hogy őrizzen meg téged a Maga dicsőségére, keresztyén anyaszentegyházunk, egész nemzetünk javára és áldozatkész szolgálatára. Anyja: SÜLINÉ BÀN ERZSÉBÉT /szül. Bán Erzsébet Gyöngyvér/ 1953. szeptember 27. Orosháza; apja: SÜLI LÁSZLO ISTVÁN 1950. október 6. Fertőrákos.

KEREKES ANNA, aki született 2015. szeptember 4-én Göteborg / Angered-ben, Svédországban, 2017. november 19-én Göteborgban, a Szt. Jakab-templomban (Sankt Jakobs-kyrka) református szokásrend szerint, a Svéd Egyház szokásrendjének is megfelelően – Molnár-Veress Pál lelkész által – a keresztség szentségében részesült. Anyja neve: BAUMGARTNER ILDIKÓ, született 1977. július 10-én Budapesten, Magyarországon, vallása római katolikus; Apja neve: KEREKES ANDRÁS GYULA, született 1977. július 25-én Berettyóújfaluban, Magyarországon, vallása református. Keresztszülők: KARANCSI BORBÁLA ANITA, született 1984. március 17-én Berettyóújfaluban, Magyarországon, vallása református; SÜLI GERGŐ, született 1983. augusztus 3-án Orosházán, vallása református.

Isten éltesse a százéves Györffy Istvánt!

Hogy az ember később érkezen meg oda, ahova várják, ugye megbocsátható – 100 évben egyszer! Mert szeptemberi malmói istentiszteletünkön száz évben egyszer, először fordult elő Györffy István bácsival, hogy a délelőtti kerti munkába, ásásba annyira belefeledkezett, hogy észre sem vette, hogy eltelt az idő. Szinte észre sem vette, hogy eltelt fölötté száz esztendő, s benne mily hihetetlenül sok minden eltelt vagy elmúlt. Mert elmúlt, megszűnt az a közép-európai birodalom, az Osztrák-Magyar Monarchia is, melyben megszületett, 1917. szeptember 5-én. És nemrégiben elmúlt, megszűnt az a világbirodalom is, mely alig két hónappal őutána, 1917. november 7-én (az Oroszországban akkor használt julían-naptár szerint október 25-én) született – vérben és mocsokban.

Amikor feleségével együtt megérkezett a templomba, tisztelettel a szószékhez kértem, hogy minket is részesítsen abban a ritka élményben, hogy hozzánk egy igazi százéves ember, mégpedig egy százéves svédországi magyar ember szól. És Györffy Istvánt nem kellett különösebben szóra bírni – szívesen beszélt a hosszú élet „titkáról”, ifjúkoráról, dolgos éveiről, családjáról, az Úristennel való „viszonyáról”, a mai nemzedék egyháztól való elfordulásáról, de főként megátalkodott optimizmusáról, mely élete során minden nehéz helyzetből ki tudta emelni, tovább tudta lendíteni.

Györffy István Szatmár megyében, Mátészalkán született. Kalandos élete során, a második világháborúban több ízben is fogságba esett, de mindannyiszor megszabadult, megszökött. Látván a kommunista rendszer magyarországi térhódítását, 1948-ban feleségével és gyermekeivel együtt átmenekültek Ausztriába, ahol hat évig éltek, majd 1955-ben Svédországba érkeztek. Hamar feltalálta magát, több ezer állatból álló tyúkfarmot, disznóhízlaldát, nagyüzemi gazdaságot vezetett. Olykor segítségére voltak gyermekei is; házasságából 6 gyermeke született, 3 fiú és 3 lány. Nem is vette észre, hogy elrepültek évei, s neki nyugdíjba kellett mennie. Hát nyugdíjba ment.

Ritka magas, százéves korát – mint mondja – azért érte meg, mert úgy gondolja: sokat mozgott egész életében. Most is hetente jár tornászni feleségével együtt a gyógytornász fia praxisába, többször is. De van egy nagy kertjük is, ahol szinte minden nap van mit tenni, tesznek-vesznek kedvtelésből. Természetesen odafigyel, vigyáz az étkezésre: a szükséges kalóriák 25%-át megvonja magától, mindig vigyázott arra, hogy ne egye túl magát, sőt, mindig legyen inkább egy kicsit éhes. Amikor hitéletére is rákérdeztem, elmondta, hogy gyermekkorától fogva szüleivel együtt templomlátogató volt, az iskolában pedig egyenesen kötelező volt a testi gyakorlatok mellett a lelket is gyakorolni, olykor próbára tenni. Akármerre volt, Budapesten, Ausztri-

ában, bárhol, mindig és mindenhol volt alkalom megtalálni a megfelelő helyet, és mindenütt akadt egy lelkész, akire érdemes volt odafigyelni. Svédországban hála Istennek szerencsésük volt, mert idejöttük után nem sokkal megalakult a magyar gyülekezet, de különböző más közösségek is. Most is öröm számára, hogy itt lehet, a malmói gyülekezet tagjainak körében. Nem tudja hogyan, miért hisz Istenben, de hisz, és templomba jár.

Az ifjabb generációnak azt üzeni: szeressék egymást, legyen szeretet a családban és vigyázzanak az egészségükre. Bár a hitet nem lehet elvárni vagy megkövetelni, inti a fiatalokat, hogy igyekezzenek vallásos életet élni. Ez nem öröklés kérdése.

Fiai nagyon vigyáznak rá: az egyik gyógytornász, a másik mentőszolgálatos, a harmadik orvos. 24 unokája és dédunokája van. Az egyiket éppen a minap szentelték pap-pá Lundban, tehát ha úgy adódna, hogy az utcán történik valami baja, a mentős fia kórházba viszi, az orvos fia meggyógyítja, s ha meghalna, a pap dédunokája eltemetné – mondja nevetve. S a generációk együttéléséről is megvan a véleménye: Itt nem úgy van, mint Magyarországon, hogy a nagyszülők az unokákkal, dédunokákkal szinte naponta együtt vannak, és hiányoznak egymásnak. Ez itt nincs így, nagyon ritkán találkoznak.

Szinte „belefáradva” a kérdezősködésbe, „hazatereli” a szót: Van erőm, kitartásom, ma is ástam a kertben, de marad holnapra is. Hazamegyek fáradtan, és ha jókedve van a feleségemnek, iszunk egy korty pálinkát, vagy inkább bort. Este kilenckor lefekszem. Nagyon szeretek aludni, reggel nem kelek fel szívesen, napközben is alszom. Nincs az a tévéműsor, ami előtt el ne aludnék. Vásárláskor is az asszonyt az autóban várom meg, s az alatt is jóízűen alszom egyet.

De még mielőtt elaludna most is, még azt kívánjuk gyülekezetünk, egész egyházi közösségünk nevében: Isten éltesse Györffy István bácsinkat!

MVP

„EGYELŐRE MINDENT ÚGY CSINÁLOK, MINTHA MÍG A VILÁG ÉLNEK. DE AKÁR HOLNAP IS MEGHALHATOK”

Ha nem is élt száz évet, Zsögödi Nagy Imre mégis az örökkévalóságnak alkotott. Erről, s a festészet kinkeserves gyönyöréről vall „Följegyzések” címen kiadott kötetében. Ebből tallózunk, hogy lopva belepillanthassunk a kezét a vásznon vezető lelki szövevény sűrűjébe.

Gyermekkora apró eldugott fészkeiből szedegeti elő az őstermészet titkaiban kíváncsian bontakozó, öntudatlanul formálódó művész-lélek hamarosan rajzban, majd később festményeiben felcsillanó emlékeit.

De egyre inkább csábítani kezdett az erdő. Már egy-két kilométerre is eljártunk az erdőbe, mókus-fiókákra vadászni. Fogott is az egyik pásztorgyermek egyet, s én azt szereztem meg nagy nehezen. Titokban tarthattam csak, mert ismertem már a család, különösen a húgom ellenszenvét. Húsz centiméter lehetett a fejétől a farkáig, fele-fele arányban. Nagyon hamar megbarátkozott. Hol a zsebemben, hol az ingemben, hol a kabátom ujjában pihent. Ha pedig megéhezett, mozgolódni kezdett, s felvonult az általa már ismert utakon, hol a kezem fejenél, hol a nyakamnál jelentkezett. Én azonban nem várhattam meg, amíg kidugja orrát, hiszen ha akár anyám, akár a húgom meglátja, kétségbe esik. Tejet, mogyorót adtam neki, s eldugtam rejtekébe, ha már nem tarthattam magamnál. Kis fenyves volt az udvarunkon, ott csináltam neki fészket, és abban tanyázott ...

Ez volt az első kísérletem, titkom s kapcsolatam a természet világához, az ősvilág köszöntött be hozzám ezzel a kis állattal. Hovatovább a világnak mind nagyobb mélységei jelentkeztek előttem; ez volt első kapcsolatam egy olyan lényhez, amelyről senki sem tudott.

Ismerte járássomat, hangomat. „Muci-Muci” – csettinttem, s már bújt elő fészkeiből. Milyen boldogan bujkált az ingemben, kelt át jobb karomról a balra. Máskor oldalam egyik kényelmesebb részén helyezkedett el, s ott aludt órák hosszat ...

Később, amikor már magam gazdája lettem, vagy tíz éven keresztül minden évben fogtam két-három mókuscsaládot. Az első hetek után már együtt ebédeltünk az asztalnál. Szegény a toll és szegény az ecset, hogy azt a bájt, azt a finom mozgást megörökítse, amellyel forgatták a mogyorót vagy a diót, két lábra állva, farkukat testükhöz felvágva. Kicsiny kezük kecses mozgását látni minden élvezetet felülmúlt. Anyám szemben ült velem, jobb oldalamon a három mókus egy tányéron makogott.

– Milyen gyermek vagy, te Imre – mondta sokszor anyám ...

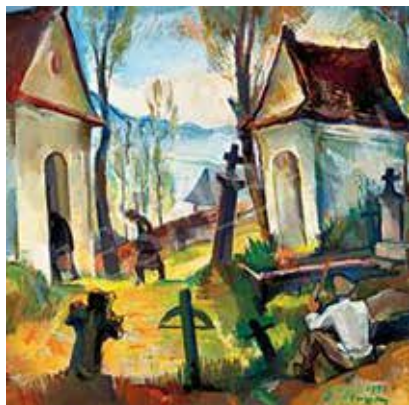
A természet egyre otthonosabb lett számomra. Szívesen bújtam meg a csalitokban s lestem minden élőlényt, amely megmozdult. Egyre gyűltek körülöttem az állatok, ment az állatszeliidítés, csak én nem akartam megszeliidülni. Ahogy egyik osztályt a másik után végeztem, hovatovább elvadul-tam. Megvadított az a sok marha tanár, s valóságos ketreccé vált az iskolapad. Egyetlen menedémem a rajzolás lett. Ha rajzolhattam, elmúlt minden bánatom.

A család, a megtartó gyökerek, a szülőföldhöz való kötődés megtestesítőjeként átívelve magasodik élete ege fölött Nagysomylyó, ahonnan útra kel a tékozlásra kísértő világfor-gatag felé, kilincselve kérve beengedést egy-egy műterembe, életre szóló barátokat szerezve, és ahova viharverten, világ-háborúk embertörlő garatjából menekülve, önnön halálhíre szelének nyomában, megadásra kész, meztelen lélekkel – hazatalál.

Látom, amint anyám lenyújtja a kezét értem, a kis szoknyás kölyökért, ahogy kezdek a világba kijárni a csa-poskerten keresztül a mezőre. Az első madárfészkek a táto-gató csőrű madárfiakkal s lassan a térség egyre fennebb.

Csűrök, istállók ezernyi titkot rejtő világa

Most ott állok a Harom tetején, körülbelül ezer méter magasban, ahonnan az egész Csíkot be lehet látni. Ez az a táj, ahonnan kiindultam, ahol gyermekkoromat leéltem, ahol életemnek, mondjuk, egészséges alapját megszereztem. Azt

kell mondanom, hiszen hatvankét éves vagyok, s minden töretlen bennem. Hogy meddig és mi lesz ezután velem, azt még nem tudom. **Egyelőre mindent úgy csinállok, mintha még a világ élne. De akár holnap is meghalhatok.**

Nagysomlyó! Most szemtől szemben állok veled. Nézem évente többször színt váltó ruhádat. Nem érzékenyedem el, hanem erőt merítek belőled. Te, Csíkország fiú-párnája! Téli ruhádat te cserélted fel a tavasz üde palástjával. A nyár mély zöldjéből az ősz semmit sem hagyott. Kincseidből kifosztottan álltál ott minden ősszel, hogy még egyszer, utoljára az őszi színekben éld ki magad, s a piros minden változatában hullasd el véredet. Mikor a tél előszele végigsuhant rajtad, úgy álltál ott, mint egy vérbe bukott rőt szakállas isten. Tar fejedén végigszáguldanak a fagyos szelek. Szemed meg sem rebben, szájadon sem szólal meg panaszos hang. Bírtad. Kibírtál mindent, amíg meg nem érkezett a tavaszi fuvallat és újra zöldbe nem öltöztette pompás termetedet. Bemásztunk torkodba, hajadba, gégédbe. Hátadon tüzet raktunk. Együtt daloltunk a rigókkal. Te sohasem panaszkodtál. Mindent eltűrtél.

Nagy útról vagyok visszatérőben. Feléd fordulok. Hálás tekintetem téged keres: a beszédes szótlant.

Hálás fiad térdet hajt előtted, s ölödben pihenteti meg dérütötte, kopasz fejét. Tégy vele, ami jólesik!

A havas karácsonytáji emléke úgy lép elő a lélekből, mintha szentélybe, megtisztult lélekkel lépne be az ősidők óta ismert öreg csángó házaspár szállására.

Apró gyermekkoromtól kezdve – még ha a falu nagyon érdekes is volt – legtöbbször nyújtottak a hegyek, a havasok. Oda mentem pihenni. Vonzott titokzatos világuk, első szerelmem képei. Az epres. Nagy vágások a málnásokkal. A pisztrángos patakok. Főképp pedig a Kormos. Belemerültem az itteni csendbe, mélységesen elnyelt a koncentráció.

Itt, a Kormosban Gábor Miklós s felesége, Borisné gyimesi csángó csinálta magának az első szállást. A rengeteg erdőt azért irtotta, hogy állatainak legelője legyen.

Ezt az ősi ösztönös állapotot csak a csángó nép primitív világa tudta ezen a tájon meghonosítani. Boldogok, ha állataik harapnivalóját egy darab zöld pázsittal tudják szaporítani. Az állat legeltetésében már maga is annyira belemerült, hogy szinte együtt falta a fűvet Bimbóval. A barom pedig a zöld színért és szagáért hálából életet csurgat a kondérba.

Ez a Miklós bá nagy, hosszú ember, Borisné pedig mindenben támasza. Szemem láttára öregedtek meg. Mint két őszállat, arcuk ráncainak ideges összevisszaságba szaladó vonalai alig hagytak helyet a száj vagy orr felismerésére. A ráncok őserdejéből jóságos szemük úgy kandikált rám, mint gyermekükre, ha félesztendőnként meglátogattam őket. Minden félév egy-egy ránccal gazdagította a naptól barnára sült arcuk mélységes árkait.

Most sem tudom, mi hajtott, mi vitt fel pár nappal karácsony előtt a hegyekbe. Mikor elindultam, még nem volt hó, de felfelé menet az úton már elszürkült az ég, s hókristályok kezdtek lebegni belőle. Néha kitartottam a markom, s ha behullottak, változatos formájukon elcsodálkozva játszottam, figyeltem őket. A fák, ösvények mind jó ismerőseim voltak, s hogy fáj, ha néha a kegyetlen fejsze nyomait láttam éktelenkedni. A fák megsebzett testét a kiömlő, fehér mézga folyta be.

Egy mókus makog rám, mintha szólna: „Te mit keresel itt?” Arrább egy mátyásmadar mindig kellemetlen hangja jelezte az erdő vadjainak: idegen tart errefelé!

A fák álltak csendben, hangtalanul, s mint akit jól ismernek, utamra engedtek. De csak az ilyen álló, széltelen csendben ilyen figyelmesek. Az esti szellőtől halkan zengenek, a mindent felkavaró vihartól pedig olyan ijesztő hangot hallatnak, hogy messzire menekül tőlük az ember, nehogy kidőljenek s örökre a földhöz nyomjanak.

A képek határtalan gazdagságán, a színek és formák birodalmán át vezetett utam ezekhez az emberekhez, akikhez úgy érkeztem, mintha már minden földi bajomtól megtisztultam volna. A frissen fejt tej szaga, a tejes puliszka éhségem elmulasztotta, szénára vetett ágyam pedig hamar elringatott.

Jobb kezem felől egy fekete juh volt a nemrég született bárányával. Ott nyalogatta le róla a szülővizet. Bal kezem felől tyúkok voltak a kakással. A kakas már éjfélkor felszólított kukorékolásával. Nem tudtam elaludni, igen hangos volt a zene, de meg a környező kép sem nagyon hagyott. Szememből kiugrott az álom, és egy más, érdekesebb álmódzásnak adta át a helyét. Borisné a kályha mellett font. A kivillámló tűz fénye nagy mozgó árnyékokban vetette fel a falra guzsalyát, arcának vonalait. Az öreg Miklós szortyogott, szája szélén eregette ki fűjtatva az apróra felszabdalt levegőt. Boris néni imádkozhatott, de nem tudom mit. Amikor a Miatyánkhoz ért, annak már minden szavát felfogtam, s én is elmerültem az imádságban: „Ki vagy a mennyekben... Jöjjön el a te országod... Legyen meg a te akaratod...”

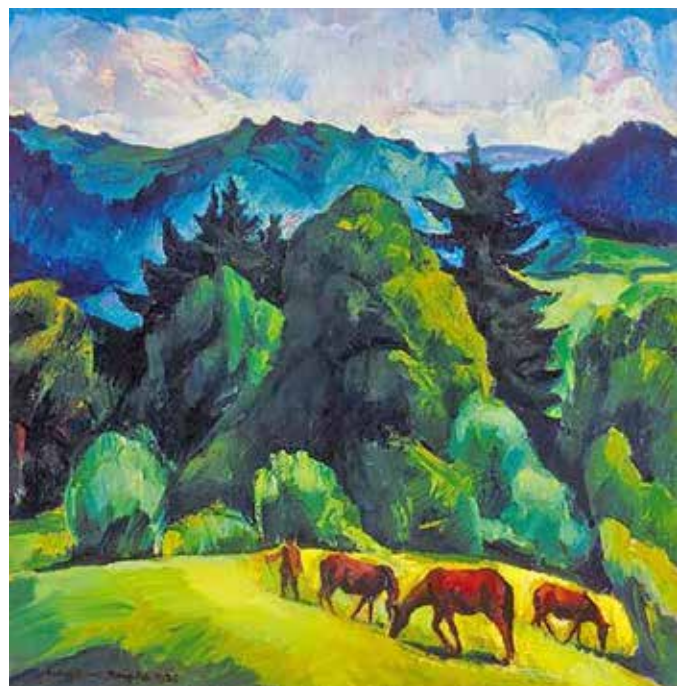
Ennek az imádságnak az értelmét csak ezen a helyen, csak ilyen körülmények között fogtam fel. Mennyit fűjtatták velem az iskolában, a templomban! De hiába követelte meg a tanítómesterem, elment a fülem mellett értetlenül. Vajon hol lehet a hiba, mi lehet az oka, hogy ennyire megkéstem az imádság felfogásában, megértésében. Gondolom, bizonyára a nevelésnek az a rendellenessége, hogy nem időrendben adagolják a tudományt, s ha adják is egyáltalán, a fiatalság úgy kapja, hogy menten elszalad előle. A fiatalságnak a test fejlődése körül forog minden figyelme, s ezért csak lopva kellene őt nagyobb dolgokba beavatni. Először a testnek kell megfelelően kifejlődni, hogy alkalmas legyen a mélyebb szellemi dolgok befogadására.

A Kormosban három napon keresztül éjjel-nappal esett a hó. Már aggódtam, hogy több hétre itt rekedek. Negyedik napon nekiindultam az útnak s a majdnem derékig érő frissen esett hónak. No, irány az első nagy fa, ami vagy kétszáz méterre lehetett a háztól. Boris néni csak siránkozott:

– Jaj! Jaj, ne induljon el ilyen nagy hóban, hiszen odavész, Uram Isten, Jézus Mária!

Az ajtótól az istálló ajtajáig separt ösvény végénél egyetlen kíséretem, a kutya is elmaradt, mert nem hitte, hogy ilyen istenkísértést követek el magam ellen.

A kétszáz méterek egyre a hátam mögött maradtak. Kezem a hóban örvénylett, tekintetem a táj soha nem látott szépségeiben gyönyörködött. Néha eszembe jutott: ha nem bírom, még mindig visszatérhetek a saját nyomomon, hiszen ez már nem lehet olyan nehéz.

Hegyek között

Faluszéle

A havazás elállt, néma csönd ült a tájon. Soha ennyire magamban nem voltam, sehol egy madár, sehol egy hang. Csak a fák karimájáig érő hófellegek szakadtak fel néha, hogy a pillanatra bekandikáló napfény a szürke, havas hegyekre pillantson. A nagy, negyven-ötven méteres bükkfák furcsa alakúra változtak, a fenyőkre rakódott hó a fa törzséhez nyomta a kitárt karú ágakat, s úgy meredtek az ég felé, mint megannyi cukorsüveg.

Öt kilométert tehettem meg így, a havat magam előtt fúrva, mintha nem is én lettem volna. Felértem a gerincre. Ott egy kalibába bemenne magamhoz vettem egy kis ennivalót. Fenn, a gerincen nagy széláramlás volt, mint minden időben ezen a tájon. Éreztem, fázni kezd a hátam s a lábam. De már könnyebben visz a lában lefelé. S amint a magasságot elhagyom, a hó is kevesebb. Mint valami függönyön át, az Olt völgyét is felfedezem. Jó messzire lent embermozgást látok a hóban, amint karácsonyfát vonszol maga után. Fáradt testemnek egy csepp erőt adott ez a kép. S amikor ebbe az emberi nyomba beértem, majdnem újrászületve szabadultam fel a terhes útvesztő fáradtságából.

A falu határába érve még volt annyi erőm, hogy megnézzem a vidracsapdákat, s úgy mentem haza. Ezt az utat nyáron három óra alatt szoktam megtenni, s most kilencre volt szükségem.

Életem két legnagyobb élményét kaptam ezen az úton.

„Csináld azt, amit tenni nem mersz” – jut eszembe Emerson* nővéreinek az a jelmondata, amellyel öccsüket az oktatásba bevezették.

*Ralph Waldo Emerson (1803 – 1882) – amerikai esszéíró, költő, unitárius lelkész, filozófus

NEMZETI MEGEMLÉKEZÉS A REFORMÁCIÓ 500. ÉVFORDULÓJÁN

Október 31-én, a reformáció kezdetének 500. évfordulója alkalmából rendezett központi ünnepségen ökumenikus, protestáns istentisztelettel, gálaműsorral és kiállítással emlékeztek meg a Papp László Sportarénában.

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere Luther hitvalló mondásának – „Itt állok és másként nem tehetek” – magyar változatát Kolozsvárott tanulta meg: „Itt élünk és másként nem tehetünk.” „Mi, magyarok, keresztyének itt élünk és ez jó hely nekünk. Ha meg akarjuk tartani és gyarapítani a magyar világot, akkor a 21. században is szükség lesz arra az erőre, melyet a reformációban kaptunk” – mondta. A reformáció visszavezet Jézus Krisztus evangéliumához, mondta Steinbach József püspök, aki Rm 1,16-17 alapján hirdette Isten igéjét: „Nem szégyellem az evangéliumot, hiszen Isten ereje az minden hívőnek”. Az egyház közéleti, társadalmi felelőssége bizonyosságá-

ra soha nem volt nagyobb szükség, mint most. „Tele vagyunk reménységgel, gyülekezeteket, élő közösségeket, templomokat építünk. Egyedül Istené a dicsőség!” – zárta igehirdetését a püspök. Gáncs Péter evangélikus elnök-püspöke úgy fogalmazott, a reformáció megtérési, ébredési mozgalom, lelki forradalom, igazi Krisztus-ünnep. Bogárdi Szabó István püspök, a Református Egyház Zsinatának elnöke arról beszélt, hogy a keresztyén élet hálás élet; az tud hálát adni, aki reményét, jövőjét Jézus Krisztusra alapozta. Az emlékünnepen elhangzott a két protestáns himnusz, a reformátusok Tebenned bízunk eleitől fogva és az evangélikusok Erős vár a mi Istenünk című éneke.

Mintegy 12 000 hívő vett részt az Arénában a Reformáció 500. évfordulóján rendezett Nemzeti Megemlékezésen

Őfelsége XVI Károly Gusztáv svéd király Antje Jackelén érseknő oldalán

XVI Károly Gusztáv svéd király, mögötte Stefan Löfven miniszterelnök

„Nem szégyellem az evangéliumot!” – mondja az érsekasszony

Aileen Telius lapp vallásos éneket énekel

ÜNNEPI ISTENTISZTELET AZ UPPSALAI DÓMTEPLOMBAN

Október 29-én, Svédország legrepresentatívabb templomában, az Uppsalai Székesegyházban nagyszabású istentisztelet keretében emlékezett meg a Svéd Egyház központi vezetősége a Reformáció 500. évfordulójáról. Őfelsége XVI Károly Gusztáv svéd király a Svéd Egyház érsekasszonyával, Antje Jackelénnel vonult be a templomba, a kormányt Stefan Löfven miniszterelnök képviselte. Nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy a 100 hivatalos vendég között svédországi magyar egyházunkat két meghívott is képviselhette: Molnár-Veress Pál lelkész és dr. Sebestyén Gábor országos főfelügyelő.

Löfven Tomas Tranströmer egy verséből idézett: „Az erdő közepében oly csillogás van, melyet csak az talál meg, aki eltévedt benne” – vélte, hozzátéve: az egyház is egy ilyen hely lehet a maga nemében. Egy hely, ahol megoszthatunk nehézséget és sötétséget, de találkozhatunk fényben és reménységben is.

Az istentiszteleten Antje Jackelén érsekasszony a Rm 1,16-17 alapján hirdette az igét: „Nem szégyellem az evangéliumot!” Az ünnepi szertartást a svéd közszolgálati televízió egyenes adásban közvetítette.

ISTENTŐL RENDELT FELELŐSSÉGÜNK*

Főtiszteletű Püspök és Főgondnok Urak!
Ünneplő Közösség! Kedves Testvérek!

Egyházunk vezetői arra kértek, hogy ma szóljak Önökhöz. Bizonyára azért kérték ezt, mert helyesnek találták, hogy az ötszáz éves évforduló zárótalálkozóján a kálvinista miniszterelnök szólaljon meg a magyar kormány nevében. A hagyomány kötelez. S különösen ma, amikor napra pontosan éppen 99 éve, hogy a keresztényellenes erők meggyilkolták kimagasló református miniszterelnökünket, Tisza Istvánt.

Az is a jó és ékes rend része, hogy ünnepünkön előbb van az istentisztelet, és csak utána következnek világi dolgaink, mert tudjuk, hogy életünket és munkánkat egy nálunk magasabb erő és magasabb hatalom határozza meg. Nem velünk kezdődött a világ, de a mi életünk kezdetén ugyanaz az isteni rendelés áll, amely megteremtette az embert, s neki helyet és időt adott. A hely számunkra a Kárpát-medence, Európa közepe. Az idő kétezzer évvel Jézus Krisztus születése után, ezer évvel első királyunk döntése után, mellyel magára és népére vette a keresztiséget és ötszáz évvel a keresztény hitet megújító szellemi és lelki forradalom után. Ez a mi helyünk, ez a mi időnk. Az isteni ige arra tanít minket, hogy ne a véletlent vagy a sors szeszélyét lássuk abban, hogy itt és most Magyarország élén keresztény, hitvalló kormány áll, hanem érezzük benne Isten kegyelmének megnyilvánulását. Valljuk és vállaljuk, hogy Magyarországnak a keresztényellenes internacionalista erők kormányzása után egy keresztény értékeket követni igyekvő kormányzásra van szüksége. Ebben megerősít bennünket az, hogy a magyar polgárok döntésükkel immár másodszor is felhatalmazást adtak. Hálásak vagyunk azért, hogy a nemzet összefogott, talpra állt és megerősödött. Hálásak vagyunk, hogy visszanyerte életerejét, cselekvőképességét, és visszanyerte tettvágyát is. Hálásak vagyunk, hogy sodródás helyett égtájat és csillagot választott, irányt szabott, és utat épít saját élete számára. Kiváltságnak tekintjük, hogy a Gondviselés ebben a

Orbán Viktor beszéde 2017. október 31-én, a Reformáció kezdetének 500. évfordulója alkalmából a Papp László Arénában rendezett nemzeti megemlékezésen Budapesten. Szerkesztett, enyhén rövidített változat

megújulásban bennünket eszközként használt, egyházainkat, a kormányt és a magyar polgárok szabad közösségeit az egész Kárpát-medencében. Isten segítségét látjuk abban is, hogy bár súlyos erők, sőt világerők ellen is sorompóba kell lépnünk, még mindig állhatunk, még mindig állunk a lábunkon. Kormányzati munkánkban Istentől rendelt felelősségünk lényegének tekintjük, hogy megőrizzük azt az életszemléletet, mely a krisztusi tanítások alapján Európát és a magyarságot naggyá tette, veszedelmekben oltalmazta, lelki, szellemi és nemzeti válságokon átsegítette.

Tisztelt Ünneplő Gyülekezet!

Nem keverjük össze hivatásunkat az egyházaink küldetésével. A mi hivatásunk az, hogy a kereszténységből kisarjadt létformákat megvédjük. Védjük az emberi méltóságot, védjük a családot, védjük a nemzetet, és védjük hitbéli közösségeinket. Számunkra ez nem feladat, hanem kötelesség, tehát hivatás, amit legjobb tudásunk szerint be kell töltenünk. Látjuk, hogy a magyarságnak és a keresztény Európának lelki és szellemi megújulásra van szüksége. Az ebből ránk eső részt szabad emberként, szabad akaratból, szabad elhatározásból vállaljuk. Amikor azért dolgozunk, hogy a magyarok jól éljenek, akkor arra is törekszünk, hogy szépen tudjanak élni, igazságosabban és derűsebben, gazdagabban és felemelt szívvel. A reformáció megtanított bennünket arra is, hogy a jó és szép emberi életet sose állítsuk szembe az Isten dicsőségét szolgáló étellel. Ami jó az emberi közösségnek, az dicsőíti a Teremtő és Szabadító Istent. Ami az Isten dicsőségét szolgálja, az a legjobb, sőt a legfőbb jó az embernek.

Mi nemcsak olyan jövőt akarunk, ahol mindenkinek lesz munkája, ezt már szinte el is értük, de olyat is, ahol a munka minden formája az Isten dicsőségét is szolgálja az utcasepréstől az ország kormányzásáig. Igazi Isten-tisztelet és ember-szolgálat. A körvonalak már látszanak. Hidak épülnek a Dunán, magyar egyetemek Erdélyben, több száz óvoda a Kárpát-medencében, s ma is együtt ünnepel Felvidék, Kárpátalja, Délvidék és Erdély. Látszik a békés, határok feletti nemzetegyesítés valósága. Ám az évezredes bibliai erő, mely ötszáz évvel ezelőtt olyan elsöprő lendületet vett, hogy a legkisebb magyar otthonba is eljutott, ma ad nekünk még egy feladatot. Még egy olyan feladatot, mellyel az előttünk járók sokat birkóztak, de eredményt alig értek el. Azt már tudjuk, hogy a felismert igazság szabaddá tesz. Megtapasztaltuk lelki viharokban, megpróbáltatásokban és szabadságharcainkban, de azt, hogy miképp lehet a felismert igazságot együtt maradván, és nem részekre szakadva képviselni, ezt még tanulnunk kell. A végső és nagy nemzetegyesítéshez szükség lesz arra az igazságra, amely nemcsak megszabadít, hanem egyben is tart bennünket, és nemcsak a nemzetrészeket köti össze, hanem a magyar lelkeket is.

Tisztelt Ünneplő Közösség!

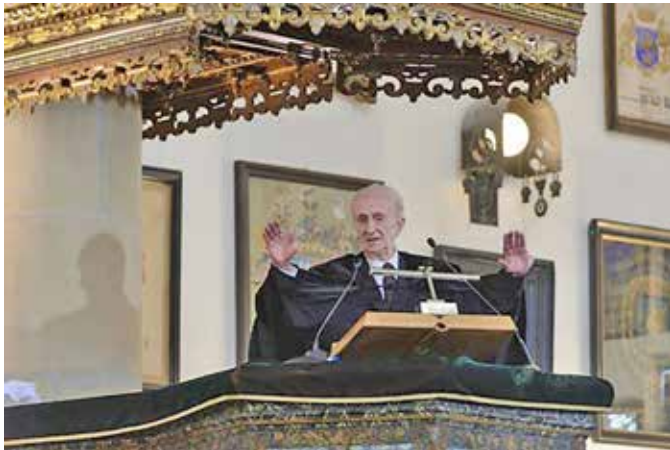
Abban bízom, hogy lehet úgy ünnepelni a reformációt is, mint ami nem egy felekezetnek, rész-közösségnek az ügye, hanem sokkal inkább részt vállalás abból a közös hivatásból, mely ránk, magyarokra bízott. Hiszen együtt harcolunk, és együtt imádkozunk azért, hogy Isten, áldd meg a magyart!

Köszönöm, hogy meghallgattak. Isten óvja Magyarországot!
Soli Deo gloria!

”A TEMPLOMOK ÉS ISKOLÁK SORSA A CSALÁDBAN DÖL EL” A REFORMÁCIÓ FÉLEZER ÉVES ÉVFORDULÓJÁT ÜNNEPELTÉK KOLOZSVÁRON

Összeállítás az Erdélyi Református Egyházkerület, valamint a kolozsvári Krónika internetes oldalain megjelent szöveges és fényképes beszámolóinak alapján.

Több ezren ünnepeltek Kolozsváron a reformáció 500. jubileuma alkalmából az erdélyi protestáns egyházak által szervezett központi rendezvényen. A Farkas utcai templomban tartott hálaadó istentiszteleten közel 600 igehirdető és ugyanennyi gondnok, presbiter vett részt. Az ünnepet a felújított 122 éves Protestáns Teológiai Intézet épületének újraavatásával folytatták, ahol leleplezték Szász Domokos egykori püspök mellszobrát, valamint megnyitották az Erdélyi Református Múzeum kapuit.

Az ünnepi istentiszteleten az ígét dr. Kozma Zsolt teológiai professzor hirdette a Zsolt 78,1-7 alapján. Kiemelte: a Tóra, a törvény nemzedékről nemzedékre fenntartotta Izrael népét, ahogyan bennünket is megtartott az ige. „Mindeddig Isten velünk volt, alakította a történelmünket. Egyházunk több ezer éves története pedig Isten története. Isten történelme az élet tanítómestere, ebben a

folyamatban pedig saját magunkat is megláthatjuk, részei vagyunk.” A professzor rámutatott: az atyáról fiúra szálló törvény biztos pontot jelent, a szó igévé válik, ereje van, ha a lélek megérinti, ezért ma is át kell adnunk fiainknak, utódainknak az örök tanításokat. „*A templomok és iskolák sorsa a családban dől el*” – szögezte le.

A templomi rendezvény végén az erdélyi magyar protestáns testvéregyházak püspökei és Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere is szót kapott.

Bálint Benczédi Ferenc, a Magyar Unitárius Egyház püspöke úgy vélte az erdélyiek bölcsességére vall, hogy 1568-ban a rendek törvénybe iktatták, „hitéért senkit üldözni nem szabad, mert a hit Isten ajándéka”. Kijelentette: „a testvérfelekezetekkel való kölcsönös tisztelet és eredményes együttműködés segítette és segíti ma is egyházunkat népünk és híveink szolgálatában.”

Adorjáni Dezső Zoltán, az Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke az erdélyi hegyek között több mozdony által vontatott csíksomlyói zarándokvonatokkal példázta, hogy az erők összeadására van szükség a cél eléréséhez. „Akkor tudunk nagy célokat elérni, ha úgy, mint a mozdonyok, összeadva erőnket együtt húzzuk a lelki szerelvényt a cél felé. Különleges erdélyi sorshelyzetünkben megtanultuk, hogy mi – történelmi magyar egyházak, protestánsok és katolikusok – egymásra vagyunk utalva” – fogalmazott. Rámutatott: „1920-ban nemcsak anyaország, de anyaegyház nélkül is maradtunk, akkor fogadta be ifjainkat az Erdélyi Református Teológia. Később létrehoztuk a közös Protestáns Teológiai Intézetet. Ami valamikor külső kényszer volt, ma felbecsülhetetlen áldás, amit örömmel ápolunk és őrizünk.”

Fekete Károly, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke két jelmondatot állított az ünneplők elé: a Bethlen Gábortól származó „tudománnyal és fegyverrel kell küzdeni”, valamint a Magyarországi Református Egyház mottóját – „ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?” Elmondta: „emlékezésünk a reformáció kettős jubileumán is arra ösztönöz, hogy Krisztusig lássunk vissza: a bűnös ember egyedül Jézus Krisztusban való hit által, Isten ingyen kegyelméből, kizárólag a Szentírás alapján és a Megváltó érdeméből üdvözülhet. Mindezekért egyedül Istené a dicsőség.”

Balog Zoltán, az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezető minisztere rámutatott: a 200 éve született Arany János walesi bárdjaiban és a mai ünneplőkben van valami közös: nem maguknak és nem magukért énekeltek, ahogy az igehirdetők sem magukért viselik a palástot. „Keresztyén közösségek megbízásából vagyunk itt. Gyülekezeteket, választókat, magyar családokat képviselünk. Hatalmas tisztesség és felelősség másokért és nem önmagunkért tenni” – hangsúlyozta. A történelem viharain át Isten megőrizte közösségünket, utunk és életünk pedig közös azokkal, akikkel egy nyelven, egy szívvel dicséjük Öt.

Az ünnepség a közelmúltban felújított, református, evangélikus és unitárius lelkészképzésnek is otthont adó Protestáns Teológiai Intézet udvarán folytatódott, ahol leleplezték Szász Domokos korábbi erdélyi református püspök mellszobrát, aki a 19. század utolsó két évtizedében vezette az Erdélyi Református Egyházkerületet. Az ő nevéhez kötődik a korábban Nagyenyeden működő református lelkészképző Kolozsvárra költöztetése.

Kató Béla jelenlegi püspök a teológiai intézet dísztermének kiemelkedő helyén levő felírra hívta fel a figyelmet: „Az ige testté lett”. Ez a Szász Domokos püspök

hitvallását és prófétai látását tükrözi. Ez a testté válás lehet a kapaszkodónk a legnehezebb időkben is.

A püspök köszönetet mondott az anyaország által nyújtott jelentős anyagi támogatásért, amelynek köszönhetően a kolozsvári intézmények is megújulhattak. „Mi tudomásul vesszük a nemzetközi értekezletek egykori döntéseit, lojális állampolgárai akarunk lenni annak az országnak, amelyben élünk, de protestáns hitünk miatt sem tudjuk elfogadni másodrangúságunkat. Ezért is fontos, hogy legyenek intézeteink, iskoláink, óvodáink. Az enyedi lelkészképző intézetet Erdély legszebb szülőteként emlegették, de Kolozsvár Tündérország legellenállóbb, legimmunisabb gyermeke. Túlélte három impériumváltást, egyedüli protestáns tanintézetként megmenekült az államosítástól, kedvező széljárásban pedig úgy gyarapodott, hogy a nehéz időkre is maradtak erő tartalékai. Immunitását az alapító éleslátása, tanárainak felkészültsége, hite és hűsége, de legfőképp Isten védelmező karja biztosította. A megújult épület tiszta falai között ezért adunk ma hálát” – összegzett a püspök.

Bogárdi Szabó István, a Magyar Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke felidézte: Szász Domokos testvére, Szász Károly budapesti püspök Kecskemétről költöztette Budapestre a lelkészképzést. Rámutatott: a teológia Enyedről való elköltöztetése egykor nagy felháborodással járt, de mára bebizonyosodott, hogy jó döntés volt. Megjegyezte: az erdélyi püspök, és a pesti püspök meg tudták osztani a tapasztalatukat. „Könnyű volt nekik, hiszen testvérek voltak” – idézte az egykori megjegyzést. Ma is könnyű, ha testvérek vagyunk – tette hozzá.

Jakubinyi György gyulafehérvári római katolikus érsek elmondta: „a múltat nem tagadhatjuk, de feldolgozzuk, és a jövőbe tekintünk. Ezért ünneplünk ma együtt, keresztyének.” Az érsek az ünneplő közönségnek kívánta, mindnyájunkat ez a jelszó vezesse: „a szükségességben egység legyen, a kétségekben szabadság, de mindenben a szeretet.”

MEG FOGUNK ÁLLNI A KÖVETKEZŐ 500 ÉVBEN IS

Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke ünnepi köszöntőjében feltette a kérdést: „van-e bennünk annyi erő, amennyit a következő 500 év megkövetel majd?” Válaszként kijelentette: mélyek és erősek azok a gyökerek, amelyek mindeddig megtartottak, amikor Mohács után három részre szakadt az ország, majd „száz éve öt részre szabdaltak bennünket”, megtartottak a kommunista diktatúra idején, és az elmúlt évtizedekben is.

„Ha 500 év történelmének súlya alatt is megálltunk egyenesen, akár a tölgy, akkor meg fogunk állni a következő 500 évben is” – szögezte le a kormányfő. Rámutatott: a magyarság fennmaradása a faluról falura járó protestáns prédikátoroknak, Európa, a nyugati világ fennmaradása pedig a reformátorok helytállásának is köszönhető. „A kereszténység olyan üllő, amelyen rengeteg kalapács elkopott már” – mondta Orbán Viktor, és hozzáfűzte: „Őriznünk és folytatnunk kell az öt évszázada fennálló szellemi-lelki-kulturális hagyományt, amelyet itt, Erdélyben, az európai vallásszabadság bölcsőjében a reformáció egyházai hoztak létre. Ezt a szellemi és földrajzi tájat be kell laknunk, ahogy a mi dolgunk az is, hogy otthont teremtsünk benne a magyarok következő nemzedékeinek” - fogalmazott.

„Mi, magyarok határokkal elválasztva és szétszaggatva is egy közös test tagjai vagyunk” – szögezte le a miniszterelnök. „Olyan egységes magyar nemzetet építünk, amelynek közösek a céljai, közösek a feladatai, és már közösek a döntései is” - hangoztatta.

Közös érdeknek tartotta azt is, hogy olyan legyen a jövő, amelyben a román nemzet és a magyar nemzet viszonya kiegyensúlyozott, és amelyben a magyarok jogait is elismerik. „Közös érdekünk egy olyan jövő, amelyben a felívelő Magyarország és a visegrádi országok összekapcsolódnak a feltörekvő Romániával. Olyan korszak következik, amikor a felívelés és a kiteljesedés korlátai nem kívül, hanem belül vannak. „Arra és addig jutunk amíg a bátorságunk, elszántságunk tehetségünk és a becsületünk elegendő” - fogalmazott.

A teológus ifjúsághoz szólva kijelentette: a fogyatkozás és a beszorítottság évei után „a növekedés, a gyarapodás a térnyerés, a felemelt fej, és a nemzeti büszkeség korszaka következik” nemcsak Magyarországon, hanem az egész Kárpát-medencében, és a protestáns gyülekezetek ebben a munkában a magyar nemzet előretolt helyőrségei. „Az önök feladata lesz, hogy szolgálati helyükön összegyűjtsék családjaikat és elmondják nekik, hogy a jövőt magyar nyelven írják!” A teológushallgatókat arra kérte: legyenek büszkék arra, hogy protestáns lelkészekként indíthatják el a magyarság következő ötszáz évét.

500 éve a reformáció volt a válasz az utat tévesztett Európa számára. Van-e „református gyógymódja” Európa mostani kulturális elernyedésének, gazdasági tévesztésének, és demográfiai zsugorodásának, az idegen kultúrákkal szembeni önfeladásnak? – tette fel a kérdést. Az egyházak üzenetei Európa, a nyugati világ és Magyarország számára ugyanazok kell legyenek ma is: „Maradjatok azoknak, akiknek a Jóisten megteremtett benneteket. Maradjatok meg nemzetbeli, nembeli, és hitbeli mivoltotokban. Tartsátok meg a rendet, és a rend megtart benneteket. Tartsátok meg a templomot, az iskolát, tartsátok meg magatokat a kereszténységben, és a kereszténység is megtart benneteket”.

Szintén az ünnepség keretében nyitották meg az Erdélyi Református Múzeumot, amelyben elsősorban a szórványvidékről összegyűjtött, használaton kívüli őrvascsorai kelyhek és templomi textíliák tekinthetők meg. A felújított épület emeletére költöztették az egyházkerület levéltárát, a beépített tetőtérben pedig Berde Mária író és testvére, Berde Amál festőművész életútját bemutató kiállítást rendeztek be. Az egyházi levéltár kiállító termében mutatják be a többi között azt a levelet, amellyel Bethlen Gábor erdélyi fejedelem nemesi rangot adott a református lelkészeknek és családjaiknak.

AMIÓTA A SAJÁT LÁBUNKRA ÁLLTUNK

Orbán Viktor beszéde a Magyar Diaszpóra Tanács VII. ülésén (Rövidített, szerkesztett változat)

Az ideai találkozón is lesz lehetőség arra, hogy a diaszpórával összefüggő szakmapolitikai kérdéseket megvitassuk. Ezért nekem most mondandómban sokkal inkább egy képet kell fölfestennem arról, hogy hogyan látjuk a magyarság helyzetét itthon és a világban, milyen térben és időben érzékeljük magunkat és milyen feladatokat látunk magunk előtt a következő időszakban?

Mielőtt azonban egy ilyen panoráma fotóval próbálkoznék, engedjék meg, hogy megköszönjem Önöknek, a diaszpóra vezetőinek, az elmúlt években mutatott támogatást. Magyarország, ha nem járna a saját útján, – amely mint minden, a saját útját követő ország esetében, a mi esetünkben is szükségszerűen vitákkal, horribile dictu: értelmes vitákkal is jár –, akkor is óriási jelentősége lenne annak, hogy Önök a világ számos pontján segítik életben tartani, építeni a magyar közösségeket.

Magyarország egy világnemzet. Nehéz kifejezés a világnemzet, mert akinek az egész világ a hazája, annak nem világos, hogy van-e saját hazája. Mi egy olyan világnemzet vagyunk, amelynek van anyaországa, és Magyarország arra törekszik, hogy minden magyar otthona lehessen. Márpedig egy mindenki közös otthona csak akkor igazán otthon, hogyha jól érzi abban magát az ember, ahhoz pedig hozzátartozik az, hogy büszke lehessen azokra, akikkel egy fedél alatt él. És mi itt, Magyarországon úgy tekintünk a diaszpórában élő magyarokra, mint akik nemzeti büszkeségünknek egyszerre forrásai és egyben erőforrásai is. Minden magyar tudja, hogy itthon sem könnyű, de milyen nehéz, ha az embernek idegenben és idegenek között kell helyt állni, ott kell elismerést és megbecsülést kiharcolni. A diaszpórában élő magyarok millióinak sikerült megbecsülést és tekintélyt elérniük és kiharcolniuk. Tudjuk, hogy ez milyen erőfeszítést igényel, és éppen ezért Magyarországon a tisztelet hangján beszélünk és gondolunk Önökre.

Kiindulópontunk az új magyar alkotmány volt, amely biztos alapokra helyezte a magyar nemzet közjogi értelemben is vett összekapcsolását. Kimondtuk, hogy a több állam főnhatósága alá vetett magyarság minden tagja és közössége része az egységes magyar nemzetnek. Ennek alapján még az idén leteheti az egymilliomodik magyar visszahonosított állampolgár az állampolgári esküjét. Számárányunkat tekintve egy európai középállamként határozhatjuk meg magunkat.

Magyarország a saját lábára állt. Rendbe tette a pénzügyeit, a gazdaságát, és ahhoz, hogy fenn tudja tartani magát, fejlődni tudjon, jövőt tudjon nyitni, nem szorul sem másnak a pénzére, sem másnak a segítségére. Az, hogy Magyarország működjön, most már kizárólag rajtunk, magyarokon múlik.

Vannak számok, amiket visszafele tekintve érez át teljes súlyával az ember. Ezek el szoktak sikkadni a közbeszédben. Magyarországon a politikai viták inkább a politikai lökdösődésre emlékeztetnek, és kevésbé a tények higgadt, nyugodt elemzésére és abból levont következtetések összevetésére. De mindenkit szeretnék emlékeztetni arra a kiindulópontra, hogy a mi hazánk, a mi országunk úgy állt, hogy

	10 000 000 lakosából
2010-ben	3 700 000 dolgozott
	1 800 000 adózott
2017-ben pedig	4 400 000 dolgozik
	4 400 000 adózik.

A korábbi állapot a nemzeti öngyilkosságnak egy elhúzódó, fájdalmas, de biztos formája volt. A mai helyzet viszont éppen azt a pénzügyi stabilitást adja, amelyre politikát, távlatos célokat, szellemet, kultúrát, családpolitikát, megyebeket lehet építeni.

Amióta a saját lábunkra álltunk, elkezdtünk szabad nemzetként viselkedni. Ebből is lettek aztán a bajok. Szolganemzetek viselkedéséből ritkán adódik nemzetközi konfliktus, a szabad nemzetekéből viszont elő szokott ez fordulni. Amikor Magyarország védi azt a jogát, hogy saját nemzetként saját érdekeit követve viselkedjen, és megvédi az elemi nemzeti érdekeit, akkor a sajátos földrajzi helyzetünkből következően nemcsak a saját szabadságunkat védjük, hanem úgy, ahogy a magyar történelemben az mindig volt, jó néhány más népét, sőt egész Európa szabadságát is. Amikor a határainkat védjük, amikor ragaszkodunk a nemzeti szuverenitásunkhoz, amikor védjük az ország függetlenségét, akkor Európát és tágabban értelmezve a nyugati kultúrát is védjük.

Indokolt, hogy néhány konkrétumról is szóljak. Az elért eredményekhez vezető munkát és erőfeszítést a magyar kormány csak galvanizálta, motiválta, összefogta, irányította, de valójában az eredmények mögött a tízmillió magyarországi magyar gazdasági erőfeszítéseit kell látnunk. Messze vagyunk még attól, hogy a magyarok

úgy éljenek, ahogy szeretnék, de kétségkívül a gazdasági változásoknak a hatása most már nem csak a statisztikákban, hanem a mindennapi élet világában is megjelent. Be kell vallanunk, hogy mi Trump elnök politikáját követjük abban a tekintetben, hogy „Hungary first.” Az a gondolkodásmód, amely Magyarországot ma vezeti, és amely Európában bírálatot, korábban még kiátkozást kapott, most már a világban egy más helyzetet mutat az Egyesült Államokban bekövetkezett választások után.

A költségvetési pénzek elosztására összpontosító, segélyalapú gazdaságpolitika és társadalom helyett mi egy munkaalapú társadalmat hoztunk létre, amelynek eredményeképpen Magyarországon aki dolgozni akar, mindenki dolgozhat. Eljutottunk abba az állapotba, amikor Magyarországon több ember számára volna munkalehetőségünk, mint amennyi ember egyébként rendelkezésre és készen áll arra, hogy dolgozzon. A rendszerváltás óta nem volt olyan magas a foglalkoztatottak száma Magyarországon, mint ebben a pillanatban. A magyar emberek életszínvonala, vagyoni helyzete és tulajdona még nagyon sok kívánnivalót hagy maga után, ha azonban azt nézzük, ahol most tartunk, akkor már bizakodóbb hangon beszélhetünk.

A minimálbér összege, ami 2010-ben 73-74 ezer forint volt, most 127 ezer, a képzett embereknél a 90 ezer forintról 161 ezer forintig emelkedett, és januártól ismét tovább nő majd.

A magyar gazdasági rendszernek meghatározó ereje az adócsökkentés. Magyarországon sajátos jövedelemadó rendszer van, amely részben egy arányos adórendszer, részben pedig családi alapra épül. A vállalati nyereségadó nálunk 9 százalék. Ezáltal arról akartuk meggyőzni a magyarokat, hogy érdemes vállalkozniuk, a külföldieket, a gazdasági világot meg arról, hogy nálunk érdemes befektetni, beruházni. A multikat és a bankokat is sikerült rávennünk arra, hogy ők is arányosabban vegyenek részt a köztelherviselésben, mert az ország és a nemzet sikere hosszú távon az itt működő nemzetközi cégeknek és bankoknak is érdeke.

Amikor a magyar ember nemzeti politikáról beszél, akkor rögtön a családra gondol. Magyarországon ma egy családokat támogató politikát folytatunk. Ez erkölcsileg helyes és a nemzet szempontjából üdvös, azonban nem tagadjuk, van ebben kényszerjelleg is. A magyar társadalom hosszú ideig egy demográfiai katasztrófa felé tartott, ahol egyre kevesebb gyermeket vállaltunk, és életkorunkat tekintve egyre később. Erre nem mentség, hogy ez egy összeurópai tendencia.

Szemben a legtöbb európai országgal, amelyek a jövőbeli demográfiai és munkaerő politikájukat a bevándorlóakra akarják építeni, mi ezt nem fogadjuk el és más-

ként képzeljük el. Magyarország egyelőre a népességfogyás katasztrófális helyzetéből még nem húzta ki magát. Nekünk nemzeti létkérdés, hogy családbarát politikát folytassunk.

Vannak biztató jelek, de összességében a helyzet nem biztató. A biztató jel az, hogy míg 2010-ben a termékenységi ráta Magyarországon 1,25 százalék volt, mára 1,49 százalékra emelkedett. A gyermekvállalás személyes döntés, amit nem tudunk mások helyett megtenni, de a kormányzat megpróbál minden olyan eszközt összegyűjteni, amely ezt a személyes döntést segíti, könnyíti, vállalhatóbbá teszi. A kormánynak az a deklarált célja, hogy 2030-ig saját erőből a magyar nemzet termékenységi rátáját a nemzet fenntartásához szükséges 2,1 százalék értékre növelje.

Magyarországnak – mint földrajzilag hadak keresztútján fekvő, közepes méretű országnak – külpolitikája különleges jelentőséggel bír. Nekünk folyamatosan egy Berlin–Moszkva–Isztambul háromszögben kell elképzelni az életünket, negyedikként felvéve ezek mellé az Egyesült Államokat is, mint ennek a térségnek meghatározó szereplőjét.

Magyarországnak ahhoz, hogy sikeres külpolitikát folytasson, először is tiszteletet kell kivívnia. Jogos az a kérdés, hogy most, amikor ilyen erővel támadnak bennünket, mint ahogy ez időnként látható, ez vajon minek a jele? Leszámítva néhány a tiszteletlenség kategóriájába tartozó alpári hangütést, összességében azt tapasztaljuk, hogy elismernek. Mert az a tény, hogy vitatják ma a magyar gazdasági modellt, még ha támadólag is, ha vitatják a magyar bevándorláspolitikát, a migránsokat elutasító politikánkat, a szuverenitás mellett kiálló külpolitikánkat, ez azt mutatja, hogy valami olyasmit képviselünk, amit minimum a vita tárgyává érdemes tenni. Ez szerintem mindenképpen egyfajta elismerést jelent.

Nem véletlen, hogy a 2017-es év ennek megfelelően egy diplomáciai csúcsev Magyarországon. Az előző évben itt volt a brit miniszterelnök, ebben az évben járt nálunk az orosz elnök, májusban találkoztunk Kínában a kínai elnökkel, és most pedig a kínai miniszterelnök jön hozzánk. És a kínai miniszterelnök itt, Budapesten találkozik a 16 közép-európai miniszterelnökkel. Emellett átvettük egy éve a visegrádi csoport munkájának irányítását, vagyis az elnökségét, vagyis a közép-európai építkezésünket jó pozíciókból folytatjuk. Fontos megemlítenünk, hogy a rendszerváltás óta hivatalos államközi látogatást izraeli miniszterelnök Magyarországon nem tett – egészen idén júniusig, amikor Netanjahu miniszterelnök ellátogatott Magyarországra. A történelmi háttérrel ismerve ez egy komoly teljesítmény, és komoly értéke a magyar külpolitikának.

A külpolitikai panorámának a magyarok számára egyik legfontosabb nézőpontja az, hogy eléggé tudatában vannak-e annak, hogy a közép-európai népek sorsközösségben élnek, és egymásra vannak utalva. Ezért a közép-európai országok közötti együttműködést ne csak a politikai jelszavak szintjén, hanem a konkrétumok szintjén is próbáljuk megvalósítani.

Komoly eredményeket értünk el, különös tekintettel arra, hogy a V4-ek megkezdték közép-európai befolyásuk, súlyuk kiterjesztését, és olyan találkozókat tervezünk, amelyek a V4-eknél is szélesebb közép-európai építkezés számára nyitják meg a terepet.

Üdvözljük az Ausztriában bekövetkezett választás eredményét. Az osztrák–magyar kapcsolatok mindig is olyanok voltak, amelyeknek volt színe és fonákja. Magyarország a függetlenségét hosszú időn keresztül a Habsburgokhoz kényszerült meghatározni. Ennek megvan a maga történelmi, kulturális lenyomata, de azt Magyarországon senki sem vonja kétségbe, hogy Ausztriával Magyarországnak egy kitüntetett kapcsolatot érdemes ápolnia. És úgy látom, hogy most a legfontosabb európai kérdésekben a hamarosan hivatalba lépő osztrák kormány és Magyarország könnyedén pendülhet majd egy húron.

Az Ukrajnával fennálló kapcsolatunkat a nehéz és szomorú történetek közé kell sorolnom. Magyarország az elmúlt időszakban kiállt nemcsak az ukrainai függetlenség kérdésében, hanem az Európai Unióhoz történő közeledése, a megadandó vízummentesség érdekében is, és ígéreteket kaptunk arra, hogy az Ukrajna területén élő magyar közösségek semmifajta jogfosztásnak nem lehetnek áldozatai, az ukránok sosem fognak visszalépni a már elért kisebbségi jogok szintjétől. Egyik napról a másikra ez mégis bekövetkezett. Az új ukrán oktatási törvény a korábban elért szinthez képest visszalépést jelent, arról nem is beszélve, hogy az ukrán jogalkotók asztalán levő állampolgársági és nyelvhasználati, továbbá az egyházi javak visszaadását és működését szabályozó törvénytervezet is olyan, amelyet számon kell kérnünk.

Összességében elmondható, hogy Magyarország a térséget stabilizáló országok közé tartozik, mint olyan, amely a közép-európai térség békéjében és prosperitásában érdekelt, és ezért sokat is tesz. Mind az Egyesült Államok, mind Oroszország, mind Németország, mind Izrael, mind Kína, mind Törökország Magyarország sikerében érdekelt. Egyetlen meghatározó országgal sincsenek konfliktusaink. Éppen ellenkezőleg: a világpolitikát meghatározó minden ország úgy tekint Magyarországra, mint amelynek sikerében ő maga is érdekelt.

A Kárpát-medencében nyújtott támogatásokra mi úgy tekintünk, mint olyan állami befektetésekre, amelyek a nemzet számára megtérülnek. Dolgozunk egy olyan oktatási hálózat kiépítésén, amelynek keretében magyar

bölcsödét fogunk építeni a Kárpát-medencében, s célunk, hogy a bölcsödétől az egyetemig anyanyelvükön tanulhassanak a magyarok, és ezekben az intézményekben versenyképes tudást szerezhessenek. A 2010-es kormányváltással összevetve a mostani számainkat, elmondhatjuk, hogy a nemzetpolitikai célokra fordított összegek tekintetében egy tízszeres növekményt láthatunk.

Végezetül, a diaszpórával kapcsolatban elmondhatjuk, hogy a korábbi esetlegességek időszakát lezártuk. Van egy rendszerjellegű, stratégiai célokat megfogalmazó diaszpórapolitikánk, és ennek mentén tudjuk meghirdetni programjainkat, amelyek nyilvánosak, és mindenki részt tud ezekben venni.

Négy fejlesztési irányt határoztunk meg: a diaszpórában működő oktatás fejlesztését, a diaszpóradiplomácia eszközeinek erőteljesebb használatát, terveztük egy Magyar Emigrációs és Diaszpóra Központ létrehozását, és terveink között szerepel az anyaország és a diaszpórák közötti gazdasági kapcsolatainak erősítése.

Kétségkívül fontos, sőt a legfontosabb a szellemi, lelki elköteleződés, azonban ha ezt nem támasztják alá a mindennapi élet gazdasági síkján az együttműködés ezernyi formái, akkor az elköteleződés egy olyan házra emlékeztet, amelynek ugyan teteje van, de falai nincsenek. Fontosnak tartanám, hogy létezzen minél előbb gazdasági kapcsolat az anyaországgal, függetlenül ennek volumenétől. Mert itt alapvetően nem a gazdaság fejlődése a legfontosabb cél, hanem a diaszpóra és az anyaország közötti kapcsolatok megerősítése és aláfalazása. Ennek megfelelően a következő években is bővíteni fogjuk a Kőrösi Csoma Sándor Programot, a Mikes Kelemen Programot, bővíteni fogjuk a Rákóczi Szövetségnek a diaszpóra- és szórványprogramját, és továbbra is szervezni fogjuk azokat a tematikus táborokat a diaszpórában élő és a Kárpát-medencében élő magyar fiatalok számára, akik hajlandóak abban részt venni.

Összefoglalóan tehát azt mondhatom, hogy pártállástól, a leadott szavazatok színétől függetlenül Magyarország büszke lehet arra az eredményre, amelyet minden magyarral együtt az elmúlt időszakban elért.

Azonban az eredményeket nem elegendő elérni. Van, amikor azokat meg is kell védeni. És ma egy olyan világban élünk, amikor az elért eredményeinket meg kell védeni, mert különböző irányból különböző veszélyek fenyegetik. Az első és legfontosabb veszély, amit be tudunk azonosítani, a „globalisták versus nemzetek”* vitája. Az a helyzet, hogy Európa úgy döntött: posztkeresztény és posztnemzeti korszakába kíván lépni. Egy olyan új korszakot lát maga előtt, amelyben a hagyományos kereszténységet és a nemzetek öntudatára építő politikáját

*versus (ejtsd: verzusz) = szemben; - az idézőjelbe tett rész értelmi fordítása: globalisták szemben a nemzetek(ben) gondolkodókkal.

A Magyar Diaszpóra Tanács VII. ülésének küldöttei Orbán Viktor miniszterelnökkel, Semjén Zsolt miniszterelnök-helyetttel és

fölváltja valami mással. A nemzetek szövetsége helyett inkább az Egyesült Államokhoz hasonló, az államokat egységesítő Európai Egyesült Államok fölépítésén dolgozik, ennek minden szellemi és kulturális következményével együtt.

Csak ebből a logikából nézve találunk logikus magyarozatot arra, hogy miért szállítanak be milliószám, Európán kívüli kultúrából embereket az európai kontinensre. Mert valamilyen magyarozatnak mégiscsak lennie kell mindarra, ami történik. Ezt nem tekinthetjük balesetnek, és senki sem állíthatja azt, hogy Európa képtelen lenne megvédeni a határait, ha akarná. Erre mindenki más ké-

pes Európán kívül. Joggal gondoljuk tehát azt, hogy nem a képesség hiányzik, hanem az akarat. Az akarat pedig nem szándékolatlanul hiányzik, hanem azért, mert van egy határozott szándék mögötte. Ez a szándék pedig az, hogy egy Európai Egyesült Államokban a nemzeteknek és a nemzetek karakterének jellege inkább hátrány, mint előny, és ezt oldani kell. És úgy gondolom, hogy az Európai Egyesült Államokat létrehozni akaró politikai erők szándékosan szállítják be mind a mai napig, és fogják a jövőben is beszállítani Európába az európaiktól idegen kultúrákból érkező, egyébként sok esetben sajnálatra és együttérzésre joggal igényt tartó néptömegeket.

Potápi Árpád János nemzetpolitikai államtitkárral (A fényképet a Nemzetpolitikai Államtitkárság bocsátotta rendelkezésünkre)

Többször is elmondtam már, hogy a mi szívünk sincs kőből. Mi pontosan látjuk, hogy a migránsok is áldozatok. Ráadásul sokfajta tényező áldozatai egyszerre. Mert részben az otthoni rossz vagy hiányzó politikák áldozatai, részben a mi rossz európai politikánk áldozatai, amellyel azt a csalfa reményt terjesztjük közöttük, miszerint érdemes idejönniük, és a régi életüket egy egyszerű mozdulattal, egy jobb minőségű európai életre lehet cserélni, ami nyilvánvalóan nem igaz. És áldozatai annak a külpolitikának is, amit a nyugati világ elhibázottan folytatott a világ különböző térségeiben, és amelyekkel lebombázott, élehetlenné tett, konfliktusokat robbantott

ki anélkül, hogy egyébként lett volna képe arról, hogy ezeket a konfliktusokat majd hogyan fogja lezárni, és hogyan tudunk ott majd emberhez méltó életet kialakítani.

Mi értjük, hogy a migránsok áldozatok, de ez nem ok arra, hogy egyébként milliószerűen beszállítsuk őket Európába. Különösen nem ok olyan körülmények között, amikor ezt rajtunk kívül senki más nem teszi. Az Egyesült Államok nem ezt teszi, hanem az ellenkezőjét. A gazdag arab országok nem ezt teszik, pedig egyébként nemzet- vagy fajtestvéreikről szó van. Ha valahonnan segítséget remélhetnének a muszlim világból érkező migránsok, azok éppen a többi, jobb módú muszlim országok

lennének, de azt látjuk, hogy nem, oda nem engedik be őket. Ausztrália nem engedi be őket. Oroszország nem engedi be. Kínának is van egy nagyon világos, migrációt elutasító politikája.

Illegális migráció és beszállítás ma az egész világon csak és kizárólag Európában létezik. És én nem tekintem összeesküvés elméletnek azt, hogyha az ember azt állítja, hogyha valami a világon csak és kizárólag itt létezik, annak kell hogy legyen egy világos magyarázata. Én ezt megtalálni is vélem abban a gondolatban, amit Európai Egyesült Államoknak nevezünk, és amely a nemzeteket is és a keresztény tradíciót is hátránynak és akadálnak tekinti. Nem abból és arra akar építkezni, hanem valami teljesen újat akar nyitni.

Ebből állt elő az a helyzet, hogy Európa ma lényegében két egymástól eltérő részből áll. Vannak országok, amelyek már bevándorlóországgá váltak, és vannak országok, amelyek nem azok és nem is akarnak azzá válni. Ráadásul még van itt egy demokrácia nevű intézmény, amely mégiscsak azt mondja, hogy a legfontosabb nemzetpolitikai kérdésekben egyértelműen és világosan a népkaratnak kell érvényesülnie. És a magyar emberek nem akarják, hogy Magyarország bevándorlóországgá váljon, és nemcsak mi nem akarjuk, hanem a többi közép-európai nép sem akarja. Ezért nyilvánvaló, hogy a többiek, a bevándorlóországok nem kényszeríthetik ránk azt, hogy mi magunkat olyanná alakítsuk, mint amilyenek ők. Mi nem tudjuk őket erre kényszeríteni, és ők sem bennünket, akkor csak a cohabitation, az együttélés marad fenn. Az a kérdés, hogy ennek a formáit meg tudjuk-e teremteni. Be kell vallanunk, hogy ebben nem vagyunk sikeresek ebben a pillanatban. Sokkal inkább a vita, az egymás támadása és bírálata a meghatározó, nem pedig az együttélés formáinak a keresése. Az Európai Unió asztalán fekvő hosszú távú jogi szabályozások is sokkal inkább a bevándorló országok akaratának Közép-Európára erőltetésének a jegyében fogantak, és nem pedig a közös együttélés szellemében. Itt nehéz és hosszú küzdelmek vannak még előttünk, amíg végül is majd – meggyőződésem szerint – el tudjuk fogadtatni az európaiakkal, hogy Európa jövője mégiscsak a nemzetek karakterének, különbözőségeinek tiszteletben tartásán, elfogadásán, és az együttélés formáinak megtalálásán áll vagy bukik.

Éppen ezért ne legyünk szemforgatók. Beszéljünk arról is, hogy Magyarországon választások lesznek a következő évben. És persze nem mindegy, hogy melyik párt nyeri a választást, különösen nekünk nem, akik pártok vezetéséért vagyunk felelősek. Összességében azonban, ami ebben a pillanatban a magyarok vállán van, illetve amellyel a magyaroknak szembesülniük kell, nem egy pártkérdés. Most nem arról van szó, hogy erre vagy arra a

pártra szavazunk, hanem hogy milyen jövőre szavazunk. Meg akarjuk-e védeni mindazt, amit elértünk? Magyarországot továbbra is nem bevándorló országgá akarjuk-e látni, vagy pedig beadjuk a derekunkat és elfogadjuk, hogy szabad nemzetből ismét alávetett nemzeté váljunk, hogy bennünket mások olyanná alakítsanak, ami nekik tetszik, ez esetben olyan bevándorlóországgá, amely a nemzeti kultúrájára és a keresztény hagyományaira nem épít, sőt azoktól inkább szabadulni akar.

Ez egy nagyobb dimenzió, mint a pártdimenzió. Ezért meggyőződésem, hogy a következő parlamenti választásoknak van egy a pártokon messze túlmutató nemzeti dimenziója és történelmi távlata is. Ebben az ügyben kell majd a magyaroknak bölcs döntést hozniuk, hogy miképpen folytassuk mi magyarok, itthon, az életünket.

Készül minden évben egy fölmérés, amely az európai népek jövőről alkotott képét próbálja rögzíteni. Meg szokták ilyenkor kérdezni, hogy mit gondolnak, hogy az ő gyerekeik egy jobb vagy rosszabb Európában és országban élnek-e majd, mint ahol ők? És az összes közép-európai országban, köztük Magyarországon is, az emberek azt gondolják, hogy az utánuk jövő nemzedék, vagyis a gyerekeink, jobb Magyarországon fognak élni, mint amilyenben mi, az ő szüleik élünk, illetve éltünk. Ez a tendencia, amit magyarul reménynek nevezünk, ez a lelki jelenség a legfontosabb a politikában. Mert tarthatunk ugyan valahol, mások fönn, mi meg lejjebb, de ha mások, akik följebb vannak, azt gondolják, hogy ők rosszabbul fognak élni, abból egy teljesen más társadalom képe rajzolódik ki, mint egy szegényebb, de egyébként saját magát fölemelkedő félben, előre lépőként látó esetben. Ez egy remény. És a remény a legfontosabb az életben. És az, hogy Magyarországon ma sikerült az embereknek visszaszerezniük – nyilván a Jóisten segédelmével – azt a képességet, hogy reménykedve tudjanak nézni a jövőbe, az azt a reményt hozza magával, hogy a végén még derűsen is fognak élni a magyarok. És Széchenynek igaza lesz, magyarnak lenni nemcsak felemelő érzés lesz, hanem kifizetődő dolog is, amit ő oly nagyon hiányolt a maga életében.

Ebben a reményben, ennek a gondolatnak a jegyében köszönöm meg Önöknek a figyelmet. Köszönöm szépen, hogy eljöttek. Ideidézem utolsó mondatomként Kányádi Sándor iránymutató szavait. Ő sem ide, sem oda nem tartozik, hanem az egész nemzeté, és Kányádi Sándor úgy tanít bennünket és azt mondja: „Legelső a nemzet, második a család, és csak harmadsorban nézd a magad javát!”

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

BESZÉLGETÉS MOLNÁR-VERESS PÁL SVÉDORSZÁGI MAGYAR LELKIPÁSZTORRAL

Áder János köztársasági elnök úrral

Tiszteletes Úr, nemrégiben a Magyar Arany Érdemkereszt állami kitüntetésben részesült az észak-európai magyarság lelki gondozása mellett anyanyelvének, kultúrájának és identitásának megőrzése iránt is elkötelezett, több évtizedes szolgálata elismeréseként, amihez ezúton is gratulálok. Hogyan és mikor értesült a kitüntetésről, mennyire érte meglepetésként az elismerés?

MVP - Idén van hatvan éves évfordulója annak, hogy 1957-ben megalakult a svédországi magyar protestáns gyülekezetek közössége. Úgy vélem, az elismerés mindazoknak szól, akik eme északra sodródott magyar közösséget életben tartották, támogatták, vezették. Közöttük is Glatz Józsefre, Szigeti Sándorra és Koltai Rezsőre gondolok, akiknek én közel három évtizede nyomdokába léptem. A nyár elején Makkay Lilla nagykövet asszony értesített arról, hogy egy állami kitüntetés várományosa vagyok. Azt, hogy kitüntettek, végül is Győri Péter követségi tanácsos úr közölte augusztus első napjaiban.

Mondható-e jelzésértékűnek is ez a kitüntetés, abban a tekintetben, hogy a jelenlegi magyar kormányzat kitüntetett figyelmet, vagy legalábbis a korábnál nagyobb figyelmet fordít a diaszpóra, illetve szórványmagyarságra?

MVP - Már az Antall-kormány, de a mai magyar kormány is az első, 1998-2002 közötti, majd 2010-től a második és harmadik ciklusában meggyőző módon bizonyította, hogy nemzetben gondolkodik, melybe belefoglaltatik a Kárpát-medencén kívülre szétszóródott, úgynevezett diaszpóra-magyarság sorsa iránti odafigyelés és gondoskodás.

Az utóbbi időben talán hangsúlyossá vált, hogy ezen belül is a megmaradás és folytonosság biztosítékát elsősorban az egyházi struktúrák jelentik. Ilyen értelemben mondható jelzésértékűnek e mostani kitüntetés.

Idén novemberben lesz annak harminc éve, hogy Svédországba érkezett. Itt és a környező országokban összesen 15 helyen tart rendszeresen istentiszteletet. Mennyire változott meg a gyülekezetek összetétele az eltelt évek során?

MVP - Ideérkezésemkor, 1987-ben, az '56-os magyarság még ereje teljében volt. 30 esztendő viszont nagy idő, mely megtette a magáét. Annak a dicső nemzedéknek már csak kevés hírvivője él; többségükben idegen földön, idegen temetőben nyugosznak. Ugyanez a helyzet a '60-as években a Délvidékről jöttekkel is. De a nyolcvanas évek végének erdélyi, és a kilencvenes évek elején a délszláv háború délvidéki menekülthullámaival érkezettek is lassacskán a háttérbe húzódnak. Kérdés, hogy az uniós belépés nyomán otthonról eljöttek szükségesnek látják-e majd az itt talált struktúrákat átvenni és megőrizni, vagy valamely más keretben képzelik el - a legtöbb esetben csak ideiglenesnek bizonyuló - külhoni életüket? Ezért tartom különösen megbecsülendőnek azon újonnan jöttöket, akik a már meglévő struktúrákba bekapcsolódva, és feladatokat, tisztséget is vállalva új tartalommal igyekeznek megtölteni közösségeink életét.

Mióta ön látja el a lelkipásztori szolgálatot, nem csak a helyszínek száma nőtt meg, hanem a gyülekezetben bejegyzett tagok száma is. Hogy bírja az évek alatt megnövekedett feladatokat és jelenleg hány tagot tart nyilván a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség?

MVP - Amint a lakosság nagy része, úgy a magyarok is zömmel az ország déli egyharmadában élnek. Kezdetben másfél, közel két tucatnyi helységben mutatkozott igény magyarnyelvű lelkigondozásra. A természetes fluktuáció nyomán és a lehetőségek meghatározta keretek között a '80-as évek végére 5-7 helyen állandósult a szolgálat és alakult gyülekezet. Ezeket örököltém én. A '90-es évek kezdetén nagyrészt lezárult az „erdélyi hullám”, melynek során a már itt lévőkhöz mintegy 4-5 ezer új magyar menekült csatlakozott. Aszerint, hogy ezek hol találtak munkát és hol telepedtek le, újabb szolgálati helyek és gyülekezetek alakultak. A már említett egyharmadnyi országrész észak-keleti körzetében Stockholm, Uppsala, Västerås és Eskilstuna városaiban

alakultak gyülekezetek (egy ideig Katrineholm és Kumla is ide tartozott), a középső és dél-keleti régióhoz soroljuk Jönköping, Ljungby, Växjö és Sölvesborg gyülekezeteit, a nyugati és délihez pedig Göteborg, Borås, Halmstad, Helsingborg és Malmö egyházközsegeit. Ezek mindegyikét választott presbitérium tartja össze, és szervezi meg a havonta sorra kerülő istentiszteleteket. Szolgálati területünkhöz tartozik Finnország és Észtország is Helsinki és Tampere, illetve Tallinn gyülekezeteivel, ahol negyedévenként tartunk istentiszteletet.

Névjegyzékünkben - természetesen gyermekekkel együtt - mintegy 5 500 lélek szerepel. A 750 címre küldött gyülekezeti lapunk által elméletileg ezeknek felét, mintegy 2 500 lelket érünk el. Rendszeres istentiszteleti látogatóink száma viszont csak alig 500 lélek, de azonnal tegyük hozzá: közülük sokan 10-20 kilométernyi, vagy annál is nagyobb távolságból jönnek, de van olyan is, aki 100 kilométert utazik, hogy havonta egyszer magyar közösségben, magyar nyelven hallgathassa az Igét.

A Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének elnökeként hogy látja, melyek azok a legnagyobb kihívások, amelyekkel az új országba költöző magyaroknak, legyenek akár anyaországiak, akár külföldi magyarok, meg kell küzdeniük manapság? Mennyiben volt más a helyzet harminc évvel ezelőtt?

MVP - Nem kötelező visszamennünk a Rákóczi- vagy a Kossuth-emigráció, avagy a Trianont követő kivándorlás idejére, elég '56-ig visszatekintnünk, hogy lássuk: az akkori, elsősorban politikai-ideológiai okból kijöttek a közvetlen megtorlástól tartva visszaútra egyáltalán nem gondolhattak. A későbbben az elszakított országrészekből jött, ott kisebbségbe szorult és pusztán magyarságukért üldözöttek sem remélhették, hogy belátható időn belül, „odahaza” jobb irányba fordulhatna sorsuk. Ezek számára a legnagyobb kihívást annak mérlegelése jelentette, hogy mennyit kell kényszerűségből feladniuk identitásukból, és mi az, amit megőrizhetnek az idegen nyelvű közegben.

Kevés kivételtől eltekintve sokan igyekeztek levetkőzni azt, ami őket a többségi társadalom egyedeitől megkülönböztette; egyesek nevet változtattak, kezdtek otthon a családban is - jól-rosszul - az új ország nyelvén beszélni, és objektív helyzetükből fakadóan számosan vegyesházasságot kötöttek. Mindezeknek következtében nemvárt gyorsasággal szívódott fel a második generáció jelentős része, a további nemzedékek szinte egésze. A kevés kivételt képezők azok, akik évtizedeken át életben tartották az itteni magyar életet.

A manapság külföldre érkezők státusa egészen más. Többségük tanulni vagy munkát vállalni távozik otthonról, kinti tartózkodásuk ezért részben ideiglenes, és bármikor élhetnek a hazatérés lehetőségével. Örvedetes,

hogy ilyen példákkal, legalábbis a hazatérés gondolatával szinte minden gyülekezetben találkozhatunk.

Milyen szerep juthat az egyháznak, illetve önöknek, lelkipásztoroknak, ezeknek a kihívásoknak az enyhítésében, mérséklésében?

MVP - Amint a középkori peregrinusok számára természetes volt, hogy külföldön szerzett tudásukat és a kint szerzett javakat otthon gyümölcsöztették, úgy ma is arra biztatok mindenkit: számoljon a bármikori hazatérés lehetőségével, és ezért igyekezzen maximálisan megtartani mindent, ami szülőföldjéhez, az otthonhoz köti.

Nemrégiben hét ország 51 protestáns gyülekezetének képviselői találkoztak Balatonszárszón, a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének közgyűlésén, ahol a diaszpóra 21. századi helyzetét és kihívásait tárgyalták. Ott többek között szó esett a hazai egyházak és a diaszpóra kapcsolatáról is. Ön milyennek látja ezt a kapcsolatot?

MVP – Legfőbb törekvésünk az volt, hogy sok évtizedes kényszerű elszakítottság után rendezzük a diaszpóra-gyülekezetek és a hazai egyházak kapcsolatát. Nem volt hiábavaló ez a törekvés, mivel mára mind a hazai egyházak, mind a mai kormányzat fokozott odafigyeléssel viseltetik a diaszpórában élők iránt. Számos igen fontos és jelentős lépcsőfokon már túljutottunk, és most abban a stádiumban vagyunk, amikor az elért elvi megállapodásokat jogi keretekbe is foglalhatjuk.

Mit tehet az egyház annak érdekében, hogy a már itt, Svédországban született vagy itt felnövő fiatal magyar nemzedék se veszítse el történelmi, kulturális gyökereit és ne feledkezzen meg szülei, ősei identitását nagymértékben meghatározó eseményekről, tettekről?

MVP – Az egyház mind igehirdetésében, mind az írott szó révén, de az emlékezés alkalmain túl hétköznapi gyakorlatában, az eléje kerülő kérdésekkel kapcsolatos állásfoglalásában tanúságát adja, hogy élő egyház, mely a mában, és nemzeti közösségébe ágyazottan szolgálja a köz javát. Mindamelllett hangsúlyozza, hogy a történelmi és nemzeti emlékezet továbbadása elsősorban a családok, a szülők, és egyáltalán a felmenők feladata, és hogy mindebből a közösség egésze ki kell vegye részét.

2017 a reformáció 500. évfordulójának éve is, ön szerint milyen szerepet játszanak a reformáció értékei a mai korban?

MVP – Megújulás nélkül nincs élet, sem jövő. A 16. századbeli reformáció megújította a Szentírásról,

a benne foglalt kijelentésről és az egyházzal szóló látásmódunkat. Az Ó- és Újszövetség szövegének nemzeti nyelvekre való fordítása számos nép irodalmi nyelvének kialakulását szolgálta, a könyvnyomtatás útján pedig közkinccsé tette a Szentírást. A reformáció segítette meglátni és félretenni azokat a bibliai alapot nélkülöző tantételeket, hagyományokat és gyakorlatot, amelyek az egyházra másfél évezred során ráakódtak. A protestantizmus új értékrendet teremtett a társadalom egészében is a családról, a munkáról, vagy a gazdaságról megfogalmazott tanításával.

A Svéd Egyház anyagi kereteinek beszűkülése magával hozta a magyar nyelvű lelkigondozást szolgáló lelkészi státusz megszüntetését, annak ellenére, hogy annak fenntartására határozott igény mutatkozott. Nem tart attól, hogy előbb-utóbb megszüntetik azt a maradék támogatást is, amit a magyarnyelvű egyházi közösség ma még élvez?

MVP – Tizenhét évvel ezelőtt, amikor megszűnt a Svéd Egyház államegyházi jellege, már eldőlt, hogy részükről anyagi juttatásra csak ideig-óráig számíthatunk. Nem támogatást mondtam, hanem juttatást, hiszen a lelkészi állást és fizetést abból az összegből folyósították, amit a mi híveink által nekik befizetett egyházadóból juttattak vissza. Ennél sokkal fontosabb azt tudatosítani híveinkben, hogy az a biztos, amit mi magunk adunk össze saját közösségünk életben tartásáért.

Közel 30 éve teljesít lelkipásztori szolgálatot Svédországban. Mik a tervei arra az időszakra, amikor már nem szolgálhatja lelkipásztorként a hívőket? Tervezi-e továbbra is az Osztrák-Magyar Monarchia idején konzulként szolgáló nagyapja szellemi hagyatékának feldolgozását?

MVP – Egy lelkipásztor akkor is lelkipásztor marad, amikor rendszeres, aktív szolgálatától megválik. Ennek időpontjáról azonban esetemben még nem született döntés. Hiszem, hogy e kérdésre vonatkozóan is igaz az, hogy „mindennek rendelt ideje van”.

Ami diplomata nagyapám hagyatékát illeti, már elkészült az egyiptomi időszakáról szóló anyag feldolgozása, és nagyon remélem, eljön annak az ideje is, amikor összeállíthatjuk Perzsiában töltött éveinek krónikáját. Kerekén száz éve annak, hogy diplomata karrierjének utolsó másfél évét a háborús helyzet folytán kalandos körülmények között, a perzsa baktiári és kasgai hegyi törzsek között töltötte, ahonnan 1917-ben sikerült visszatérnie Európába, majd rövid bécsi és budapesti tartózkodás után Kolozsvárra, ahhoz, hogy egy évre rá Erdély idegen megszállás alá kerüljön. Erről és a rákövetkező évekről is szólnak a családi hagyatékban maradt naplók, levelek. Adja Isten, hogy ezt is közkinccsé tehessek, főhajtással az elődöknek, okulásul az utókornak.

Dobos Tamás
Kőrösi Csoma Sándor ösztöndíjas újságíró – Göteborg

Családtagok társaságában a stockholmi magyar nagykövetség kertjében

ISTENTISZTELETI NAPTÁR 2018. ELSŐ FÉLÉVÉRE

JANUÁR

13	11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradvägen 4
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
14	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	Bolmstadsvägen 21
	17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	Toraplan
19	18:00	BORÅS	Hässleholms kka	Våglångsgatan 3
20	12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan	Missionsgatan 8
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1
21	11:00	HALMSTAD	Andersbergskka	Grönevängstorg
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
27	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	Pettersbergsgatan 32
	17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbygatan 4
28	11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset	Lövåsvägen 12
	17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan	Eriksbergsvägen 2

FEBRUÁR

10	11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradv. 4	úrvacsora
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansg. 1	úrvacsora
11	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	Bolmstads 21	úrvacsora
	17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	Toraplan	úrvacsora
16	18:00	BORÅS	Hässleholmskka	Våglångsg.3	úrvacsora
17	12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan	Missionsg. 8	úrvacsora
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjög. 1	úrvacsora
18	11:00	HALMSTAD	Andersbergskka	Grönevángs	úrvacsora
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4	úrvacsora
19-23		TÁNGAGÄRDE	Konfirmációs előkészítő tábor		
24	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	Pettersbrgs 32	úrvacsora
	17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbyg. 4	úrvacsora
25	11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset	Lövåsv. 12	úrvacsora
	17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan	Eriksbergsv. 2	úrvacsora

MÁRCIUS

03	11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradvägen 4	
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansg. 1	
04	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	Bolmstadsv 21	
	17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	Toraplan	
09	18:00	BORÅS	Hässleholmskka	Våglångsgatan 3	
10	12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan	Missionsgatan 8	
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1	
11	11:00	HALMSTAD	Andersbergskka	Grönevängstorg	
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4	
17	12:30	VÄSTERÅS	BARKARÖ Betel	Gotövägen 11	
	17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbygatan 4	
18	11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset	Lövåsvägen 12	
	17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan	Eriksbergsvägen 2	
23-25		HOLZHAUSEN	Protestáns Szövetség Presbiteri Konferenciáj		
25	11:00	HOLZHAUSEN	Prot.Szöv. + EMEIK közös istt. úrvacsora		
24-30		HOLZHAUSEN	E.M.E. Ifjúsági Konferencia		

ÁPRILIS

01					Húsvét
14	11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradv. 4	úrvacsora
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansg. 1	úrvacsora
15	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	Bolmstads 21	úrvacsora
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4	úrvacsora
20	18:00	BORÅS	Hässleholmskka	Våglångsg. 3	úrvacsora
21	12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan	Missionsg. 8	úrvacsora
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjög. 1	úrvacsora
22	11:00	HALMSTAD	Andersbergskka	Grönevängst.	úrvacsora
	17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	Toraplan	úrvacsora
28	12:30	VÄSTERÅS	BARKARÖ Betel	Gotövägen 11	úrvacsora
	17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbyg. 4	úrvacsora
29	11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset	Lövåsv. 12	úrvacsora
	17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan	Eriksbergsv. 2	úrvacsora

MÁJUS

04	18:00	TÁNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otth	Alapítvány IB gyűlés	
05	09:00	TÁNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otth	Küldöttgyűlés/Közgyűlés	
06	10:00	TÁNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otth	záróistentisztelet	
12	11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradvägen 4	
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansg 1	
13	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	Bolmstads 21	
	17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	Toraplan	
18	11:00	BORÅS	Hässleholmskka	Våglångsg 3	
19	12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan	Missionsgatan 8	
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1	
20	11:00	HALMSTAD	Andersbergskka	Grönevängstorg	Pünkösöd
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4	Pünkösöd
26	12:30	VÄSTERÅS	BARKARÖ Betel	Gotövägen 11	
	17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbygatan 4	
27	11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset	Lövåsvägen 12	
	17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan	Eriksbergsvägen 2	

JÚNIUS

02	11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradv. 4	úrvacsora
	17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansg. 1	úrvacsora
03	11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka	Bolmstads 21	úrvacsora
	17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka	Toraplan	úrvacsora
08	11:00	BORÅS	TÁNGAGÄRDE	Gyül. Otth	úrvacsora
09	12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan	Missionsg. 8	úrvacsora
	16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjög. 1	úrvacsora
10	11:00	HALMSTAD	Andersbergskka	Grönevängst	úrvacsora
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4	úrvacsora
16	12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	Pettersbrgs 32	úrvacsora
	17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbyg. 4	úrvacsora
17	11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset	Lövåsv. 12	úrvacsora
	17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan	Eriksbergsv. 2	úrvacsora
23	11:00	TÁNGAGÄRDE	Trogared-kápolna	Konfirmáció	

ISTENTISZTELETI NAPTÁR 2018. MÁSODIK FÉLÉVÉRE

TEPLOMOK /HELYEK ahol istentiszteleteinket tartjuk

BORÅS	Hässleholmskyrkan	Våglångsgatan 3
ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbygatan 4
GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
HALMSTAD	Andersbergskyrkan	Grönevängstorg
HELSINGBORG	RÅÅ EFS-kyrkan	Missionsgatan 8
HELSINKI	Alppila-kirik	Kotkankatu 2
JÖNKÖPING	S:t Franciscus katolska kyrkan	Toraplan
LJUNGBY	S:t Stephans katolska kyrkan	Bolmstadsvägen 21
MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjöгатan 1
SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
STOCKHOLM	Franska Reformerta kyrkan	Humlegårdsgatan 13
STOCKHOLM	BROMMA Ungerska Huset	Lövåsvägen 12
TALLINN	Toomkirik	Kiriku plats 1
TAMPERE	Kaleva-kirik	Liisanpuisto 1
TÄNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otthon	40-es útról Äspered felé
UPPSALA	Eriksbergskyrkan	Eriksbergsgatan 3
VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan	Petersbergsgatan 32
VÄSTERÅS	BARKARÖ Betelkapellet	Gotövägen 11
VÄXJÖ	Johanneskyrkan	Paradvägen 4
VÄXJÖ	Mariakyrkan	Kungsvägen 117

Figyelem! Az itt közölt időpontok / helyszínek rajtunk kívülről okok miatt változhatnak, ezért kérjük, az esedékes istentisztelet előtt szíveskedjenek a gyülekezeti felügyelőknél, vagy internetes honlapunkon (www.keve.se) tájékozódni.

A nyári szünetben csak kivételes esetben tartunk istentiszteletet. A rendszeres szolgálatok sora júliusban és augusztusban szünetel.

SZEPTEMBER

Aug 30-szept 2	TALLINN	Protestáns Szövetség konferenciája
01 15:00	TALLINN	Toomkirik Kiriku plats 1 Záróistentisztelet
15 11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan Paradvägen 4
17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan Köpmansgatan 1
16 11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka Bolmstadsvägen 21
17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka Toraplan
21 18:00	BORÅS	Hässleholmskka Våglångsgatan 3
22 12:30	HELSINGBORG	Råå-EFS-kyrkan Missionsgatan 8
16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan Stensjöгатan 1
23 11:00	HALMSTAD	Andersbergskka Grönevängstorg
17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan Parkvägen 4
29 12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan Petersbergsgatan 32
17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan Stenbygatan 4
30 11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset Lövåsvägen 12
17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan Eriksbergsvägen 2

OKTÓBER

13 11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan Paradv. 4	úrvacsora
17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan Köpmang. 1	úrvacsora
14 11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka Bolmstads 21	úrvacsora
17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka Toraplan	úrvacsora
19 18:00	BORÅS	Hässleholmskka Våglångsg. 3	úrvacsora
20 12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan Missionsg. 8	úrvacsora
16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan Stensjö. 1	úrvacsora
21 11:00	HALMSTAD	Andersbergs kkan Grönevängstg	úrvacsora
17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan Parkvägen 4	úrvacsora
27 12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan Pettersbrgs 32	úrvacsora
17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan Stenbyg. 4	úrvacsora
28 11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset Lövåsv. 12	úrvacsora
17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan Eriksbergsv. 2	úrvacsora

NOVEMBER

10 11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan Paradvägen 4
17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan Köpmansgatan 1
11 11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka Bolmstadsvägen 21
17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka Toraplan
16 18:00	BORÅS	Hässleholmskka Våglångsgatan 3
17 12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan Missionsgatan 8
16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan Stensjöгатan 1
18 11:00	HALMSTAD	Andersbergskka Grönevängstorg
17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan Parkvägen 4
24 12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan Petersbergsgatan 32
17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan Stenbygatan 4
25 11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset Lövåsvägen 12
17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan Eriksbergsv. 2

DECEMBER

01 13:00	STRÄNGNÄS	Domkyrkan	Magyar mártírok emlékest.
08 11:00	VÄXJÖ	Johanneskyrkan Paradv. 4	úrvacsora
17:00	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan Köpmang. 1	úrvacsora
09 11:00	LJUNGBY	S:t Stephans kka Bolmstads 21	úrvacsora
17:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kka Toraplan	úrvacsora
14 18:00	BORÅS	Hässleholmskka Våglångsg 3	úrvacsora
15 12:30	HELSINGBORG	RÅÅ-EFS-kyrkan Missionsg. 8	úrvacsora
16:30	MALMÖ	Stadionkyrkan Stensjö. 1	úrvacsora
16 11:00	HALMSTAD	Andersbergskka Grönevängtg	úrvacsora
17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan Parkvägen 4	úrvacsora
22 12:30	VÄSTERÅS	Ansgarskyrkan Pettersbg. 32	úrvacsora
17:00	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan Stenbyg. 4	úrvacsora
23 11:00	STOCKHOLM	Ungerska Huset Lövåsv. 12	úrvacsora
17:00	UPPSALA	Eriksbergskyrkan Eriksbergsv. 2	úrvacsora

A Mártírok Kápolnájának belső nézete. Jobbról és balról egy-egy nagyobb méretű fémtáblán kisebb táblák egész sora nevekkkel és név nélkül. A jobboldali nagyobb tábla bal alsó sarkában Sass Kálmán neve és kivégzésének dátuma olvasható

dr. Müller Adrien, Magyarország rendkívüli és meghatalmazott stockholmi Nagykövete Asszonya

STRÄNGNÄS DÓM- TEMLOM 2017. DECEMBER 2

Kovács Zoltán főgondnok, Érmihályfalva volt polgármestere az otthon, a szülőföld üzenetét hozta. Megemlékezésében felelevenítette, miként áptolták Sass Kálmán vértanú-lelkész emlékét Érmihályfalván a 90-es évekig titokban, majd az otthon is bekövetkezett rendszerváltás után már nyíltan, de emléktáblát és mellszobrot csak a legutóbbi időben állíthattak

Gaal András, dr. Sebestyén Gábor, dr. Herczeghné dr. Juhász Edit és Feldőtő Sándor, a Szent György Lovagrend rendi tagjainak főhajtása a mártírok emléke előtt

A Strängnäsi Dómtemplom főhajójában és szentélyének előterében tartjuk emlékstentiszteletünket és zenei-irodalmi műsorunkat

Simó József zenetanár, a Barozda régizene együttes tagja ezúttal Toró Lajos énekét kísérte lanton

Törő Lajos zenetanár, a Barozda régizene együttes tagja itt Kájoni- és Balassi-dalokat énekelt

Ferencz Orsolya klasszikus zene-darabok mellett Kodály Zoltán népdalfeldolgozásaiból is énekelt

Both Barna egyházzenesés a gyülekezet énekét orgonán, Pop Kárfors Gentilia hegedűjátékát és Ferencz Orsolya énekét zongorán kísérte

MAGYAR MÁRTÍROK EMLÉK ISTEN- TISZTELETE

Kiss Mónika előadóművész Ramon Cué Romano: Magadra hagyunk tégedet című versét adta elő

Az emlékstentisztelet szolgálattevői: Balázsné Kiss Csilla és Balázs János Dénes érmihályfalvi lekipásztorok, valamint Molnár-Veress Pál, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség gyülekezeteinek lelkésze

Pop Kárfors Gentilia hegedűművész, aki mártírjainkra emlékező istentiszteleteinknek a kezdetektől fogva hűséges résztvevője

Ferencz Orsolya énekművész, a diaszpóra számára szervezett Kőrösi Csoma Sándor program ösztöndíjasa, aki tavaly is fellépett műsorunkban, idén Erdélyből érkezett hozzánk

A Mártírok Kápolnájának oltárára helyezett fémablakon a név nélkül elhelyezett táblácskák a névtelen mártírok százezreire emlékeztetnek, akik keresztény hitükért, nemzeti és faji hovatartozásukért, vallási identitásukért, az embertelenség közepette emberi kiállásukért, egyéni bátorságukért, megingathatatlanságukért szenvedtek vértanúhalált

Both Barna és Pop Kárfors Gentilia hegedű- és zongora-duója
A fényképeket Szilágyi Enikő készítette

Politidou Mária magyarul is, svédül is elhangzó, ez alkalomra írt előadása egy egész évszázadot átölelt

Az emlékstentiszteletet követően a gyülekezet átvonul az oldalhájóban berendezett Mártírok kápolnájába, ahol hagyomány szerint a Szent György Lovagrend skandináviai nagypriorátusának tagjai koszorúznak

Politidou Mária mártírokról szóló írását olvassa

MÁRTÍROK VOLTAK...

A Magyar Mártírok Emlékistentiszteletére immár kilencedik alkalommal gyűltünk össze itt, a Strängnási Dómtemplomban. Először 2009-ben, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség kezdeményezésére jött létre ez az évenként megismétlődő kegyeletteljes megemlékezés.

A svéd Strängnäs kisváros ékessége a XIII. századi dómtemplom, melynek egyik oldalhajójában, 1999-ben, Jonas Jonson püspök hozta létre azt az emlékhelyet, mely a világ XX. századi keresztény mártírjai előtt tiszteleg. A Mártírok kápolnájának oltárán fémtáblákba vésett nevek között dr. Sebestyén Gábor, a magyar protestánsok országos felügyelője, főgondnoka fedezte fel Sass Kálmán néhai érmihályfalvi református lelkész nevét is.

Sass Kálmán 1904-ben született. Életét ugyanúgy, mint halálának körülményeit is a két világháború közötti, majd az azt követő viharos és tragikus időszak formálta. Munkássága, szolgálata hazája és nemzete iránti szeretetről, az emberek iránti tiszteletről tanúskodik. Életét az álságos hatalom oltotta ki. Az 1956-os magyarországi forradalom és szabadságharc leverése után a román hatóságok Sass Kálmánt 31 érmihályfalvi lakossal együtt „államellenes összeesküvés” vádjával 1957 februárjában letartóztatták, nagyméretű koncepciót per kreálva. Az úgynevezett „érmihályfalvi csoport” perét Kolozsváron, a katonai bíróságon tartották. A csoport legtöbb tagját évekig, évtizedekig tartó szabadságvesztéssel büntették, míg Sass Kálmánt két társával együtt halálra ítélték. Az elítélteket 1958. december 2-án a szamosújvári börtönben agyonlőtték. Sass Kálmán rehabilitására – a család 23 rendbéli folyamodványa ellenére – a mai napig nem került sor. A román hatóságok a mai napig hallgatnak.

Generációk mennek, és generációk jönnek. Az ember él tovább a reménnyel. A remény pedig él tovább a hittel. Mert

a történéseknek ugyan vannak fájdalmas következményei, de a meggyőződés, a hót és a kitartás értelmet ad mindennek. A következmények olykor súlyosan érintenek egy-egy közösséget, annak hovatartozását és identitását csorbíthatják, de azt is tudjuk, hogy hazug vádakot használva mások tevékenységére, életére törni és közösségeket bomlasztani, azzal csak a hatalomvágyat lehet kielégíteni, de a lelket leigázni soha! Van hát az emlékezésnek értelme!

Jövőre 2018-at írunk. Közeledik egy újabb emlékezés ideje. Lassan száz éve annak, hogy a Magyar Királyság közepes méretű európai országból a térség kis államává vált. Jön az a bizonyos öszirózsás forradalom – 1918. október 28-31. És november 3-a: fegyverszüneti egyezmény Padovában. A szemben álló felek harci cselekményeinek beosztása, a hadseregek leszerelésének elrendelése. Csak az olasz fronton 380 000 magyar katona leteszi a fegyvert, míg a másik fél állig fegyverben marad! A magyar bakák viszik haza sebeiket, s viszonzásul „Nincsen apám, se anyám, se istenem, se hazám...” Jutalmuk a megszegyenítés – tragédia a tragédiában. Gyenge döntéshozók, erőteljes politikusok. Kavargó a világ... A kommunista tanácsköztársaság hatalomra kerülése, majd rémuralma, majd 1920. június 4-e, Trianon. 325 000 négyzetkilométer helyett az ország 93 000 négyzetkilométerre zsugorodik, lakossága 20 800 000 főről 7 600 000 főre csökken.

A kollektív bűnösség torzszülött elvének hatására településeket, közösségeket, családokat, barátságokat vernek szét, generációk során ejtenek halálos sebet. Generációkra akasztják rá a bűnhődés terhét. Fájdalom és gyász korszaka. S akik mindezt elviselik, mártírok ők is: mártír-életet élni kényszerítettek.

Emlékezzünk hőseinkre, akik életüket adták nemzetünk függetlenségéért és szabadságáért! A nemzeti emlékezésnek nincsenek határai. A szabadság erejével élve segítsük egymást, és tekintünk előre! A bizalomnak és a reménynek ma is van értelme! Mert értelmet mi adunk neki! Az érmihályfalvi csoport tagjainak, vagy a megtorlás Gulágban szenvedett hőseinek volt miért kitartaniuk és áldozatot hozniuk. Rájuk emlékezzünk, itt és ma, Strängnäsben és Stockholmban, 2017. december 2-án, és nem felejtjük a kitartó munkában és az emberek összetartozásában rejlő erőt sem.

Végezetül engedtessek meg, hogy ezúton is kifejezzem köszönetemet az értékes műsor összeállításában és előadásában közreműködőknek, az istentiszteleten résztvevőknek, hogy mindannyiunk számára emlékezetessé tették a mártírjainkra való emlékezés áldott alkalmát, felemelő érzését, a gyászból kiemelő hálaadás óráit.

Politidou Mária

Hadd soroljuk fel azoknak neveit is, akik tevékenyen részt vettek a Strängnäsbe meghívott vendégek fogadásában, ellátásában és az esemény lezajlásában: Benkő Ilona, Górzó Tünde, Madarassy Enikő, Mokok Ádám, Sebestyén Mária, Varga László, Feldőtő Sándor és Mészáros Attila KCSP ösztöndíjas. Szívvel köszönjük segítségüket! Hasonlóképpen köszönet illeti mindazokat is, akik az emlékestentisztelet utáni kávézáshoz süteményeket hoztak és a felszolgálásban részt vettek.

Ramon Cué Romano

MAGADRA HAGYTUNK TÉGEDET

Kicsi hűgunk, te drága!
Magadra hagyunk Tégedet.
Míg fényes nappal Rád törtek gyalázva,
S Európa szívéből letéptek rőt kezek.
Keresztútján a művelt világnak
Magadra hagyunk Tégedet.

Hogy körülálltuk földre tiprott tested,
A hulló jaj és forró vér felett,
Melynek ártásával bepermetezted
Ruháinkat, – mi csak szónokoltunk és vitatkoztunk,
De senki előre egy lépést se tett,
Csak kezeinket emeltük az égnek,
S magadra hagyunk Tégedet.

Szemünk láttára tapostak a sárba,
Nem távoli őserdők megett,
De Európa szívében, hol drága
Múltunk óra a Fórum és a Parthenon meredt
A dómokra, mely visszhangként hordta
A vádat, amit Dante emelt érted,
Hogy bölcsesség, jog széthullt darabokra
S Beethoven dala kilencszer zokogja:
Az életünk új barbár korba tévedt.
S bár vállainkon húsz évszázad súlya,
Elárultuk múltunkat és újra
Vak félelemben fúlt a tett,
S magadra hagyunk Tégedet.

Bűvölten néztük mozdulatlan
Hogy gázol át törvényen az ellen,
S a szörnyetegnek végső pillanatban
Hogy étvágya beteljen
Áldozatként a szörnyű lakomára
Kis hűgunkat dobtuk oda s holnap
Új áldozatra vajon kit sorolnak?
Bűnöd csak az volt, hogy a szabadságot
Kívántad, mint a kék magas
Büszke királya a sas.
És annyi volt hős fiadnak vétke,
Hogy hitvesüket úgy hívták „enyém”,
Hogy anyjukat is úgy hívták „enyém”,
Hogy lányukat is úgy akarták hívni,
S a földbe, melybe bűzát s vért vetettek,
„enyém”-nek hívták a hazát, történelmet.
Óh Isten mondd hát vétek ez?
Ezért tiportak le, s mi szabadok
Magadra hagyunk Tégedet!

Kiss Mónika előadóművész Ramon Cué Romano versét szavalja

Kicsiny hűgunk, te drága Magyarország!
A lelkünk mélye és a városok
Jazz-hangos éje, karikás-szemű hajnalok
A vádat hordják,
Hogy letiportak s friss véred kiált
A szabad ember foltatlan ruháján
A munkások olajos öltönyén
S a vasárnapi vasalt nadrágokon...
Nincs, ki lemossa véreket,
Mit vád-piros ajakkal égetett
A homlokunkra húszezer halott:
– „Világ porondján fényes nappalon
Megint magunkra hagyatok!” –

És üldözni fog majd e bűnnek árnya:
A béke szavát elfojtja a jaj,
A szabadság új árulást takar.
S ha ajkunk olykor igazságot hirdet
Saját vétünkkel hazudtol meg minket,
Mert lelkük mélyén érzik már a népek,
Hogy bűneiknek súlyos agyaglába
Megindult és sár tapad nyomába
És árulásuk, árulásba hal,
És nincs nagy nemzet, addig míg e bélyeg
Rajtunk ég, – és homlokunk az égnek
Nem tárhatjuk, hisz láncban a magyar.
Mert Európa szívében előttünk
Fényes nappalon megtörténhetett,
Hogy meggyaláztak szép kicsi hűgunk,
S mi magadra hagyunk Tégedet.

Ramon Cué Romano (1914-2001) spanyol jezsuita pap 1957-ben kiadott egy verseskötetet „Sangre de Hun-garia” (Magyarország vére) címmel. Ebből a kötetből való az itt közölt költemény.

A JÖVŐ MÁR ITT VAN, CSAK LÁTNUNK KELL

Ímé, én elbocsátlak titeket mint juhokat a farkasok közé; Legyetek azért okosak mint a kígyók és tiszták mint a galambok (Máté ev. 10:16)

Kedves Testvéreim!

Meg vagyok győződve arról, hogy a magyarság egyik fontos küzdelme a maga létéért jelenleg Nyugat-Európában, Észak- és Dél-Amerikában és Ausztráliában folyik. Azon a területen, ahol mi működünk, Nyugat-Európában folyik le történeti szükségszerűséggel a reflexió, a szemlélődő gondolkodás arról, amit teszünk, a történelmi

helyzetről, amelyben vagyunk, s a kérdésekről, amelyekkel konfrontálódunk. Amikor ezt tesszük, akkor felül kell emelkednünk a földrajzi helyzeten, amelyben vagyunk, szemünket a látóhatárra kell irányítanunk, mégpedig világtávlatban. Miért? Azért, mert a magyarság előtt kárpát-medencei történelme kezdete óta most nyílt ki először a földgömb. Ezt jól tudatosítanunk kell magunknak. Mi egy tenger nélküli – nem: egy óceán nélküli - országba nőttünk bele. Mi nem gyarmatosítottunk valahol messze tengereken túl – csupán a mesékben, „az Óperenciás tengeren is túl”, ami az Über-Enns-et jelentette, ami még messze volt és van attól, hogy ott bármiféle tenger is látható legyen -, minket mindig mások próbáltak gyarmatosítani mind a mai napig. Energiánknak jó részét arra kellett s arra kell ma is fordítanunk, hogy a gyarmatosítás nyomása alól kiszabaduljunk. Ez a küzdelem tart bennünket életben. Mi olyanok vagyunk mint a pisztráng, amelynek az ár ellen kell úsznia, hogy megmaradjon maga és fajtája is.

Ez a konferencia a magyarság jelenlegi legnagyobb kihívásának van szentelve, t.i. annak a jelenségnek, hogy mi hirtelen mindenütt jelen vagyunk, a világ legkülönbözőbb sarkain, s mindenütt egyszerre nyílt ki előttünk a világ. Ez történt akkor, mikor a gyarmatosító államoknak mint olyanoknak befellegzett. Mi ezekben az országokba megérkeztünk mint menekültek, üres kézzel, csak

az eszünkkel és a képességeinkkel. Bárhol élünk a világon, általában új hazáink megbecsült és értékelt tagjai vagyunk. Itt élünk Európa, Észak- és Dél- Amerika, Ázsia, Afrika, Ausztrália és Új-Zéland államaiban, itt, azaz a mi lakóhelyünkön, de Kárpát-medencei háttérrel, magyar nyelvünkkel, kultúrvilágunkkal, olyan világban, amelyben velünk együtt számtalan más náció is próbál érvényesülni. Ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy miniket mi tart meg mint szociális egészet ezen a végtelen tengeren? Vagy valóban eltűnnénk a színtelenség semmisségében, amint azt oly sokan profétálják nekünk, s amint azt minden hatalmi eszközzel keresztül is akarnák nyomni mindenkorunk manipulált világában számunkra ismeretlen, de éppen ezért hatalmas és erős anonyimusok.

Igen, olyan világban élünk, amelyet rejtett szobákban, ismeretlen tartalmú összeesküvések határoznak meg, amelyeknek az eredményeivel mint kész tényekkel szembesülünk, amikor már azokra semmi demokratikus befolyást nem lehet gyakorolni. A Von Coudenhoven-Kalergi-féle gonosz és gögös „Új Világrend”-tervek érvényesülnek s fognak mindjobban érvényesülni a mi világunkban. Zsarnoki módon. Ez tény, s ezzel ily módon kell számot tartanunk. A fejünket a homokba dugni mit sem ér. Egy óriási, eszkatológiai dimenziójú küzdelemben veszünk részt. Azt, ami körülöttünk és a világunkban folyik, mi azért tudjuk felmérni és megérteni, mert ennek a keresztyén üdvtörténeti jelentőségét fel tudjuk fogni. Mert a világ történéseit csak az érti meg, aki azokat mint vallásos jelenségeket szemléli és a keresztyén teológia szemüvegén keresztül látva helyezi el egy dinamikus, a jövőre irányuló egészben.

Reánk, magyar reformátusokra Isten a 20. és a 21. században óriási feladatokat szabott ki, amelyek erőnket messze felülmúlják. Az ezekkel járó küzdelemben negatív startpozícióból indulunk, mint szinte mindig az utolsó 500 év során. Ennek az értelme csak abban található meg, hogy „elég néked az én kegyelmem”. Mi magyarok Isten mindennapi kegyelméből élünk. Anélkül már régésrég nem léteznénk. A mi létünk már maga isteni csoda. Feladatunk mindenekelőtt, hogy életben maradjunk. Mint nemzet és mint magyar református egyház. Ezt egyszer-

re mondom. Mondom ezt abból a történelmi helyzetből, amelyben mi nyugat-európai magyarok, magyar reformátusok vagyunk.

895-ben az Árpád fejedelem vezette magyarok elhelyezkedtek a Kárpát-medencében. Már lakott volt e föld azelőtt is, mégpedig olyanok által is, akiket mi rokon népeknek tekinthetünk, de Árpád magyarjai megvetették annak az országnak az alapjait, amelyik mindmáig fennáll. A pozsonyi csatában 907-ben megvédték a maguk földrajzi hatalmi pozícióját Európa kellős közepén, de nem mehettek tovább nyugat felé, mert ott már egy társadalmilag berendezkedett tömb helyezkedett el, amelyet egyesített egy vallás, egy kultúra és két nyelv: a népet Európa velünk szomszédos területein egyesítő német nyelv és a szellemi elitet Európa-szerte egyesítő latin. E két nyelvi világ – a franciával és olasszal együtt – egy egészé ötvöződött a Római Szent Birodalomban, amely fellépett, mint a Nyugat-Római Birodalom és Nagy Károly hatalmi egészének az örököse, annak a hatalmi patinájával és valószínűsíthető hatalmával. Mindez a megtelepedett, földművelő és városi berendezkedésű polgárosult társadalomban. Ez a hatalmi és kultúr-egész nem volt képes – és következésképpen nem is akarta – az idegen, „más” magyarságot befogadni, hiszen az nem akart és nem is tudott velük közös nevezőre – értsd: ugyanazon vallási, nyelvi, gazdasági és társadalmi berendezkedésre – lépni. Ha pedig ezt meg is kísérelte, akkor nagysága és ereje következtében külön hatalmi erő-központot és konkurenciát jelentett volna a tömb kiépült világa számára. Ilymódon állt elő Európában egy cezúra, egy fal, amely 1945–1949-ben a „Vasfüggöny” nevet kapta, de amelyik tulajdonképpen már a magyar honfoglalással kezdetét vette. Azért a magyar honfoglalással, mert a magyarok voltak azok, akik a Kárpát-medencét politikailag egyesítették, s vallási betagozódásukkal a „nyugati” kulturális, gazdasági és politikai egészbe itt is maradtak, identitásukat s önállóságukat megőrizték, megvédték, s minduntalan újra és újra kiharcolták. A „vasfüggöny” megmaradt a mongol invázió, az oszmán-török expanzió következtében, amelyet a nyugati tömb-kultúrvilág tulajdonképpen mint hatalmi eszközt használt fel, hogy ezt a „Zwischeneuropát” gyarmatosíthassa. Ezt a geopolitikai realitást tapasztaljuk meg mind a mai napig az Európai Unióban folyó magyarellenes akciókban, amelyeknek következtésképpen nem lesz soha vége. A magyar nyelvnek minden környező nyelvtől való különbözősége mindennek egy külön „gellert” ad, s a magyarok nyelvi és viselkedésbeli „mássága” mélylélektani igazolást nyújt azok számára, akiknek egy ilyen gyarmatosítható és gyarmatosított nép gazdaságilag és kulturálisan kapóra jön. Ennek a tragikumát fejezi ki Ady Endre *A Duna vallomása* című megrendítően igaz költeményében. A magyarság számára csupán délfelé nyílt terjeszkedési lehetőség. Ezt ki is használta oly módon, hogy az

ott élő népeket meghagyta a maguk méltóságában és önállóságában. Mi nem kívántunk másokat gyarmatosítani. Ez a sztyeppék életbölcössége, ami sajnos számunkra 1920-ban negatív eredményre vezetett. Mi tehát a Közép-Európai katlanban maradtunk. A tőlünk nyugatra eső világot nem hódítottuk, nem hódíthattuk meg, mivel az már egy zárt világ volt. Amikor pedig Amerika felfedezése után a világ a Földközi-tengertől elszakadva az Atlanti Óceán partjain kezdett kiépülni, Magyarországot megbénította a délről felnyomuló Törökország, megadva Bécsnek a lehetőséget, hogy bennünket gyarmatosítson. Ezt a bezárkózást mi a reformáció által tudtuk átívelni, s a protestantizmus maradt a magyarság szellemi hídja a szabad erőteljes világ felé, amelyet a reformáció – különösképpen a kálvini reformáció – formált azzá, ami az ma. Ezt jól meg kell jegyeznünk magunknak ebben a körben, hiszen ennek mi vagyunk a szellemi örökösei.

A magyarságot egy eszmei kapocs tartotta össze történelme során: a Szent Korona-eszme. Mi évszázadokig alkotmányos úton rendezkedtünk be az Aranybulla alaptörvénye szerint a Szent Korona-eszme szellemében, amelyet Werbőczy 1514-ben a Tripartitumban lefektetett, s amely a magyarság alkotmányos egysége alapokmánya maradt. Magyarországot a 16. és a 17. század pusztító viharai közepette – és azután is – két könyv tartotta meg: Werbőczy Hármaskönyve és a Károlyi-féle Biblia. (Itt meg kell gondolnunk, hogy az ország lakosságának 85 százaléka protestáns volt, legnagyobbbrészt református.) A Szent Korona-eszme lényege az, hogy Uralkodó és Nemzet egy alkotmányos egységet alkot, mint a Szent Korona két fele. Az ország pedig a Szent Korona tulajdona. Ez azt jelentette, hogy az ország földjéhez ragasztottuk magunkat, de egyetemes eszmei magaslaton. Ezért nem gyarmatosítottunk. Ismert a szó: „Extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita” (Magyarországon kívül nincs élet, ha pedig van, az nem ilyen.) Ez a gondolatmenet – a Szent Korona-eszme – a Kárpát-medencét mint Magyarország szent földjét, és állampolgárai egységét mint nemzetet, megőrizte, de a nyelvre alapozott nemzet tudatnak a Francia Forradalom után kifejlődött koncepciója – gazdasági kifejezést használva – „megváltoztatta a piacot”. Ez vezetett Trianonhoz (1920) és Párizshoz (1947), szétszaggatva a magyarságot a Kárpát-medencében. Egyben a nemzetközi elvándorlás a magyarságot szétszórtá az egész világon. Jelenleg a magyarság lakóhelye a Kárpát-medence és a földgömb. Ebből a realitásból kell gondolkodnunk.

A 19. század végén indult meg az amerikai emigráció. Másoktól eltérőleg én ezt pozitív módon ítélem meg. Ugyanebben a korban folyt le a nagy német és lengyel emigráció is más emigrációs hullámokkal egyetemben. Az első s később a második világháború utáni s még ké-

sőbb a forradalom utáni menekültáradatban a magyarság tömegei kerültek a Kárpát-medencétől nyugatra, egészen új problémákkal szembesítvén a magyarság vezetőit, akik erre a feladatra nem voltak felkészülve, illetve 1949 után örültek, ha a nem-kommunista gondolkodású magyarok eltűntek az országból. Nekünk azonban – saját történelmünk egyedülálló tapasztalatát kiindulópontnak tekintve – egy olyan néptől kell példát vennünk, amely szétszórtságban tartotta és tartja fenn magát, ez pedig a zsidó nép, azaz azok csoportja, akik magukat ily módon tekintik. Ezt a népet egy könyv és az arra alapuló összetartozás tudata fogja össze. A Könyv az, amelyet mi az Ószövetségnek nevezünk, s amelyhez írások tömege csatlakozik, s amelyet a keresztyénség emelt az Újszövetségben kijelentett egyetemes szeretet követelménye által univerzális túlhághatatlan magasságba. Ezen Újszövetség következtében vagyunk ma itt. A keresztyénség maga történelmileg a zsidó szétszórtsági hagyományokból épült ki. Népcsoportokat egzisztenciális eszmék tesznek nemzetté a közös sorsban, a közös származásban, közös veszélyben és a közös értékekben előálló egyesítő erő által. Ezt tudatosan kell átélni s mindenkinek át kell itatva lennie az összetartozás tudatától. Ezt kell tennünk nekünk is.

Ez az eszmei összetartozástudat az, amely jövődőt teremt. Az, aki ma Szegeden él, holnap esetleg San Franciscóban keresi meg a kenyerét vagy egy német kisvárosban, esetleg Indiában vagy Ausztráliában, ő mindazonáltal magyar marad, s mind az ő számára, mind a magyarság számára fontos, hogy az is maradjon, s ily módon identitását és önértéktudatát megőrizze. A magyar közösségnek feladata, hogy őt ne veszítse szem elől, de neki is érdeke és feladata, hogy keresse más magyarok közösségét, akikkel élettapasztalatot oszthat meg, ahol tanácsot kaphat, s otthonmarad a maga magyar kultúrvilágában. Kultúrvilág, egyben vallásvilág. A vallás a sors reflexe, életuraló jelképek rendszere. Élet – ami mindenekelőtt önfenntartást jelent – és vallás ugyanannak a realitásnak a két arca. Ez az alapvető igazsága Reményik Sándor *Templom és iskola* című költeményének. Ezért lényeges, hogy mi ne veszítsük szem elől a vallásos háttérünket, s ily módon megőrizzük önmagunk öntudati és társadalmi egységét. Így megőrizzük a magyarság egységét oly módon, hogy tudatosítjuk magunknak az egymás iránti elkötelezettségünket, ami egyben ösztönös érdekünk is, hiszen az életben számtalanszor kerülhetünk olyan helyzetekbe, amelyekben egy embertársunk megértő szeretetére szükségünk lehet. Az egyik magyar a másik magyar természetes testvére, akire számíthat és számít is. Erre nyújt természetes alapot a diaszpóra élménye. Amint a saját országunk határa mögöttünk bezárul, ösztönösen tudjuk, hogy összetartozunk.

Az eszmei kötöttségünknek a közösségi élményekben kell alakot kapnia. Ezek a közösségek személyiségek

körül állnak elő. Ezért fontos, hogy erőteljes személyiségek legyenek jelen a diaszpóra központjaiban. Ez lényeges elem a jövődó kiépítésében. A zsidó diaszpóra a rabbik körül épült ki és maradt fenn. Nekünk is szükségünk van fix lelkeszerekre, akik arcot adnak a magyar – a magyar keresztyén – identitásunknak. Ez azonban napjainkban több mint egyházi munka. Együttműködés szükséges az egyházak között. A mai világ a keresztyén és a nem-keresztyén választóvonal két oldalán helyezkedik el. Az összekötő erő mindenekelőtt a keresztyén vonalon fut. Mi magyarok általában nem vagyunk dogmatikusok. Mi reformátusok mindenestre mindig nyitottak voltunk a magyar keresztyén együttműködésre, s ily módon különösen alkalmasak erre a nemzeti küldetésre. Ez a nemzeti küldetés azonban egyetemes emberi küldetés a magyar történelem vonulatában. Mi magyarok mindig egyetemes eszmékért harcoltunk és azért hullattuk a vérünket. Mi a tiszta, egyetemes szeretetért keltünk harcra, amely a keresztyénség központi parancsa. Erre képesek vagyunk a katolikus és a református/protestáns oldal összefogásával. Erre az idők beértek.

Ezt csak Magyarország segítségével tudjuk megteremteni. Ez ugyanakkor magyar nemzeti érdek, magyar gazdasági és szellemi érdek. Mi kiépítettük a magunk közösségeit, azokat azonban egy rendszeres, professzionális egészbe kell befognunk. Ehhez menthetetlenül szükséges Magyarország segítségével. Ehhez az anyaországnak kell akcióba lépnie. Erre vannak világos jelek is. A jelenlegi kormány lépések tömegét tette és teszi meg e téren. Nagyon jól tudjuk, hogy Magyarország mindig nehéz anyagi helyzetben volt és van. Mindazonáltal a kívánságokat ki kell mondanunk, mert akkor tudunk azokkal valamit kezdeni. Bele lehet őket építeni egy stratégiai tervbe.

Miért beszélek minderről egy egyházi konferencián? Azért, mert minden rajtunk fordul meg, minden az egyházakon múlik. Mi vagyunk azok, akik mindenütt jelen vagyunk a cserkészekkel egyetemben, akik szintén az egyházakra támaszkodnak. Magyarság és keresztyénség összetartozik. Az egyház mindig mindenütt jelen van. Mindenütt közösséget teremt. Eszmei közösséget, amely megszólítható, s amely azt is akarja, hogy megszólítsák. Amely szolgálni akar az élet minden síkján, mert az Ige egyetemes erő. A mi feladatunk ezt megvalósítani. Reméljük, hogy a magyar állam ennek a jelentőségét felfogja, s ezt a fejlődést anyagilag és politikailag támogatni fogja. Nekünk pedig kötelességünk ezt jó eredményre vinni. Ki kell dolgoznunk ennek a szolgálatnak a metódológiáját. Ezt nekünk kell megtennünk, akik itt élünk. Ebben a diaszpóra és az anyaország pompásan együtt dolgozhat.

Elhangzott Csákváron, 2017. július 14-én, a NYEMRLSZ hittudományi napjain

MEDGIVANDE

till avgiftshjälp

till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige
(Egyházi járulékról szóló BELEEGYZÉS a Svédországi
Magyar Protestáns Egyházi Közösség javára)

Härmed ger jag mitt medgivande till avgiftshjälp till Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige att genom Skatteverket från och med nästa år och tillsvidare dra av 1 % kyrkoavgift beräknad på min kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomst.

(Ezennel beleegyezésemet adom a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösségnek, hogy a kommunális adóköteles jövedelemre számított 1% -os egyházi járulékot a jövő évtől kezdődően és a továbbiakban az Adóhivatal útján vonja le.)

Namn: _____
(Név)

Personnummer: _____ - _____
(Személyi szám)

Adress: _____
(Cím) Gata (Utca) / nr (Házszám)

Postadress: _____
(Postai cím) Postnr (Irányítószám) Ort (Város)

_____ Datum (Dátum) _____ Underskrift (Aláírás)

Skicka medgivandet till (A beleegyezést az alábbi címre kell elküldeni):

Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136

För att gälla kommande inkomstår måste medgivandet vara insänt **senast 31-e oktober året innan.**

(Ahhoz, hogy a következő évtől érvényes legyen, a beleegyezést **legkésőbb folyó év október 31-ig** kell beküldeni.)

Medgivandet är giltigt till det återkallas. Blankett för återkallelse
begärs från och sändes in till Pastorsexpeditionen:

A beleegyezés visszavonásig érvényes. Visszavonási nyomtatványt
a Lelkészi Hivataltól lehet kérni és oda visszaküldeni:

Ungerska Protestantiska Samfundets Pastorsexpedition, 523 98 HÖKERUM, Tångagärde 136.

Information om statligt stöd i form av avgiftshjälp från Skatteverket, 1% avgift till trossamfund

Kyrkolagen föreskriver skyldighet för medlemmar i Svenska Kyrkan att betala församlingsavgift. Avgiften dras tillsammans med kommunalskatten av utbetalaren av lön, pension eller annan ersättning.

Den som är medlem i ett annat trossamfund kan betala församlingsavgift till detta trossamfund, vilka bestämmer avgiftens storlek och inbetalningssätt. Skatteverket kan hjälpa till med att ta in avgift. Denna kallas för avgiftshjälp.

Rätten till avgiftshjälp ansöks hos regeringen och fattas av regeringen. Hjälpen får endast lämnas till ett registrerat trossamfund som är stabilt, har egen livskraft och bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället villar på. Fr.o.m. år 2000 upphörde ungerska prästens anställning hos Svenska Kyrkan och i denna rådlösa situationen beslutade den dåvarande ungerska rikskyrkorådet att kyrkoavgiftens storlek och inbetalningssätt blir helt och hållet frivilligt. I denna femton års period besvades att det var fel att basera samfundets ekonomi på en inte förutseddbar inkomst.

Ungerska Protestantiska Samfundet har ett datoriserat medlemsregister som omfattar ca. 5500 medlemmar, men bara en mindre del av dessa betalar kyrkoavgift direkt till samfundet. Det är många som fortfarande betalar avgiften till Svenska Kyrkan, eller till ett annat trossamfund, men flertalet betalar samtidigt avgift även till Ungerska Protestantiska Samfundet. Men det är många som inte betalar någon kyrkoavgift alls.

Lagen i Sverige säger också att man inte behöver vara medlem i något trossamfund utan man kan stå utanför.

Den som har bestämt sig för medlemskap i vårt samfund och vill delta i vår gemenskap samt använda tjänsterna har också skyldighet att även ekonomiskt bidra till samfundets verksamhet.

Enligt § 10 i våra stadgar kan alla boende i Sverige vara medlem i vårt samfund om "vederbörande efter sina förutsättningar deltar i samfundets aktiviteter och bidrar ekonomiskt till samfundets försörjning samt att den lämnar ett skriftligt medgivande om detta med namnunderskrift".

På grund av ovan nämnda har vi i likhet med andra trossamfund ansökt om stöd i form av avgiftshjälp. Regeringens beslut 2012-06-14: Regeringen bifaller ansökan.

När börjar avdraget av avgift till trossamfundet att göras?

"Medgivande till avgiftshjälp" skall sändas in till pastorexpeditionen som lämnar vidare till rikskassören senast den 31 oktober. Rikskassören meddelar till Skatteverket en datoriserad förteckning över de medlemmar som har lämnat medgivande till avgiftshjälp. Skatteverket höjer sedan uppgiften om vilket skatteavdrag medlemmens arbetsgivaren skall göra kommande år med 1%.

Hur påverkas medlemmarna?

För den enskilde medlemmen fungerar avgiftshjälpen på så sätt att storleken på det skatteavdrag som arbetsgivaren gör varje månad ökas med avgiften till trossamfundet. Detta registreras automatiskt hos Skatteverket i och med att trossamfundet skickar in sin datoriserad förteckning innan det aktuella inkomståret när avgiftshjälpen skall träda i kraft. Arbetsgivaren hämtar sedan uppgift om rätt skattetablell från Skatteverket där avgiften till trossamfundet är inräknad. Viktigt! Det är förhållandena den 1 november året innan det aktuella inkomståret som avgör om avgift till trossamfund skall betalas. Även om ett medgivande återkallas under året är personen fortfarande avgiftsskyldig för hela året.

Avgiften beräknas på den till kommunal inkomstskatt beskattningsbara förvärsinkomsten (inkomsten minskad med avdrag t.ex. avdrag för resor till och från arbetet, pensionsparavdrag, grundavdrag).

När upphör avgiften till trossamfundet att dras?

Ett lämnat medgivande om avgiftshjälp är giltigt till dess att återkallelse görs. Om man bestämmer sig för att återkalla detta ska en blanket för återkallelse begäras från pastorexpeditionen som ska skrivas under med namn och personnummer. Återkallelse bör ske skriftligt och skickas vidare till rikskassören. Återkallelsen gäller från och med nästa års ingång om återkallelsen görs senast den 1 november året före det kalenderår som avses. Återkallelsen påverkar inte själva medlemskapet.

Avgiftshjälpen avslutas också när någon har bestämt sig för att träda ut ur samfundet, och får en skriftlig bekräftelse för detta.

Den som har återkallat sitt medgivande till avgiftshjälp eller träder ut ur samfundet före den 1 november kommer inte att betala kyrkoavgift fr o m det följande kalenderåret.

Tájékoztató az 1%-os egyházi járulék bevételezéséhez nyújtott állami segítségről

A törvény előírja a Svéd Egyház tagjainak kötelezettségét, hogy gyülekezeti járulékot fizessenek. A járulékot a kommunális adóval együtt a fizetést, nyugdíjat vagy más jövedelmet folyósító intézmény vonja le.

Más egyházak tagjai járulékukat az illető (más) egyházhöz fizetik, mely maga alapítja meg a járulék mértékét és a befizetés módját. Az Adóhivatal segítséget nyújthat a járulék bevételezéséhez. Ezt nevezik járulékbevételezési segélynek.

A járulékbevételezési segélyre jogosultságról a kormány dönt. Ezt a jogosultságot csak olyan bejegyzett egyházi közösség kaphatja, mely stabil, saját életerővel bír, és hozzájárul a társadalom pillérét jelentő alapvető értékek fenntartásához és erősítéséhez. 2000-től a Svéd Egyház nem alkalmaz magyar lelkészt. Tanácsalanságában az akkori egyházvezetés úgy döntött, hogy az egyházi járulék mértékét és befizetési módját teljes egészében önkéntességi alpra helyezi. Tizenöt évnyi időszak tapasztalata bebizonyította, hogy téves volt az egyház anyagi gazdálkodását egy megjövendölhetetlen bevételelre alapozni.

A Magyar Protestáns Egyházi Közösség számítógépes tagjegyzéke mintegy 5500 tagot tart nyilván, de ezeknek csak egy kisebb része fizet közvetlenül a mi egyházunknak járulékot. Sokan vannak, akik járulékukat továbbra is a Svéd Egyházhöz vagy más egyházhöz/felekezethez fizetik, némelyek egyúttal a Magyar Protestáns Közösséget is támogatván. De sokan vannak, akik sehová, semmiféle egyházi járulékot nem fizetnek.

Svédországban a törvény kimondja azt is, hogy nem szükséges valamely egyházhöz tartozni, hanem lehet kívülállónak is maradni.

Aki viszont elszánta magát hogy egyháztagunk legyen és részt kíván venni közösségünkben s annak szolgáltatásaival is élni kíván, annak kötelessége az egyház tevékenységéhez anyagilag is hozzájárulni.

Alapszabályzatunk szerint: 10.§. Az Egyházi Közösség tagja lehet minden svéd-országi lakos, „ha lehetőségei szerint részt vállal az Egyházi Közösség tevékenységében; ha rendszeres anyagi hozzájárulás formájában részt vállal a közös teherviselésből; ha mindezt nyilatkozat aláírásával is kifejezi.”

A fentiek alapján, más egyházakhoz hasonlóan mi is kérvényeztük ezt az állami segítséget, melyet a 2012-06-14-i kormányhatározat értelmében jóváhagyták.

Mikor kezdődik az egyházfenntartási járulék levonása?

Az „Egyházi járulékrol szóló beleegyezést” legkésőbb október 31-ig a lelkészi hivatalhoz kell beküldeni, mely azt a főpénztároshoz továbbítja. A főpénztáros számítógépes jegyzéket küld az Adóhivatalnak azon tagokról, akik a járulék ily módon történő bevételezésébe beleegyeztek. Ezután az Adóhivatal 1%-kal megemelt mértékű adólevonásra utasítja a munkaadót a következő évben.

Miként befolyásolja ez a tagokat?

Az egyéni tag számára ez úgy működik, hogy a munkaadó által havonta levonandó adórész nagysága megemelődik az egyházi járulék mértékével. Azzal együtt, hogy az egyház beküldi a következő adóévre vonatkozó „beleegyzők listáját”, az Adóhivatalnál ezt automatikusan bejegyzik. A munkaadó megszerzi az Adóhivaltól az illető munkavállalóra alkalmazandó helyes adó táblázatot, amelyben már benne foglaltatik az egyházi járulék is. Fontos tudni: Azt, hogy egy adott évben sor kerül-e egyházi járulék fizetésére, azt az előző év november 1-én fennállt állapot dönti el. Ha ezt követően, év közben vonná is vissza valaki beleegyezését, az a következő évben még adóköteles marad.

A járulék a megadózándó keresetből kalkulált kommunális bevételi adóra számítódik (a kereset, csökkentve a levonásokkal, pl. levonás a munkahelyre oda-vissza tett utazásokra, nyugdíjtakarék utáni levonás, alapvető levonás stb).

Mikor szűnik meg az egyházi járulék?

Egy leadott beleegyezés addig érvényes, amíg visszavonásra nem kerül. Ha valaki a visszavonás mellett dönt, erre vonatkozó nyomtatványt kell kérnie a Lelkészi Hivaltól, amit névvel és személyi számával kitölt és aláír. A visszavonásnak írásban kell történnie, melyről a főpénztáros értesítést kap. A visszavonás a következő év elejétől lép érvénybe, ha a visszavonás legkésőbb a vonatkozó naptári év előtti november 1-ig megtörtént. A visszavonás maga nem érinti az egyháztagságot.

A járulék ily módon történő bevételezése akkor is megszűnik, amikor valaki kilép magából az egyházból és erről írásbeli megerősítést kap.

Az, aki egy adott év november 1-e előtt visszavonta beleegyezését, hogy egyházi járulékát így bevételezzék, vagy kilépett az egyházból, a következő naptári évtől nem fizet egyházi járulékot.

Hugh Oliver

KARÁCSONYI AJÁNDÉK

Egész álló nap havazott, sűrű hópelyhek lepték be az ajtókat, ablakokat, fehér kárpittal vonták be a mezőket, és valahol a kanadai préri egyik magányos farmján egy gyermek készült erre a világra jönni.

John, az apa nyugtalanul járkált fel-alá a nappali szobában. Jessie a felesége, harmadik órája vajúdott első gyermekükkel. Nem volt már éppen fiatal, de nagyon akarta ezt a gyermeket.

– Remélem a Doktor időben ideér – gondolta John – csak ez a sok hó ne esett volna!

Később így morfondírozott:

– Aggodalomra semmi ok, évezredek óta így történik és Jessie anyja is fenn van, hogy segítsen neki, ha kell!

Odakinn a sötét csendben, csak a hópelyhek halk suttogása hallatszott és csak néha jajdult fel egy-egy fa jeges terhe alatt. John a fahasábokat nyaldosó lángokat nézte elmélyülten, amikor kopogtattak. Gondolta a Doktor érkezett meg, de meglepetésére, egy idegen állt az ajtóban.

– Bejöhetek? – kérdezte. John habozott kis ideig, de látva átfagyott, szomorú ábrázatát, és a haját, melyben jégcsapokká állt össze a ráolvadt hó – beengedte. Havas ruháit lesegítette és helyet készített a tűz előtt, ahol az éjszakát tölthette a jövővény. Vacsorát is adott, amiért nagyon hálás volt az idegen.

– Mit kerestél odakinn ilyen havas éjszakában? – kérdezte John.

– Nagyon sok dolgom van – felelte az idegen – Nagyon sok helyre kell mennem.

– De hát hová kell menned ilyen időben?

– Bárhová, - mondta a különös idegen – mindenhová elmegyek ezen a világon, ahol szívesen látnak.

John nem igazán értette mit beszél, de nem faggatta tovább, az idegen pedig csendben melegedett tovább a tűz előtt. Később John elmondta, hogy felesége éppen most ad életet első gyermeküknek.

– Tudom – felelte az idegen.

– De hát honnan tudod?

– Már odakinn hallottam a sírást.

John nem értette, hiszen ő semmit sem hallott.

Hajnal kettő volt, mire megszületett, élettelenül. Jessie

kimerülten mély álomba zuhant. Az anyja, - aki végig mellette volt – tette a halott csecsemőt a bölcsőbe, csak ez után ment le elmondani, hogy mi történt. Johnon dermedt kétségbeesés lett úrrá. Látva az asztalt borító ajándékokat, a történetek után már nem volt képes hinni a karácsonyi csodában.

– Lány volt, vagy fiú?

– Fiú. – felelte Jessie anyja- Akarod látni?

– Igen. Aztán elviszem, nem akarom, hogy Jessie így lássa.

John szeretettel nézett a sápadt, mély álomban lévő feleségére. Hálás volt Istennek, hogy legalább őt meghagyta neki. Majd pár pillanatig meredten nézte a szárnalmas kis testet a bölcsőben, aztán óvatosan karjaiba vette és lement vele a lépcsőn. Ahogy állt, csendben tartva a gyermeket, végtelen bánat fogta marokra a lelkét. Az idegen törte meg a csendet, kérte, hogy foghassa meg a fiút. John szó nélkül átadta. Karjába véve, ringatni kezdte és megcsókolta a fiúcska homlokát.

– Miért csinálja ezt, hiszen halott? - kérdezte Jessie anyja.

– Meleg kell neki!

– De hát meghalt! – mondta, szinte kiabálva a nagymama.

Az idegen azonban, csak mosolygott és tovább ringatta a gyermeket. John arra lett figyelmes, hogy a kicsi fiú szeme kinyílik, és halkán sírdogálni kezd.

– Csoda! Hiszen csodát tettél! – kiabált John – Vissza-hoztad a halálból a fiamat!

– Nem volt halott – válaszolt a férfi. – Nem halhat meg, aki még nem is élt!

A nagyanyja karjaiba tette a gyereket: - Gyorsan, tegye az anyja mellé, mielőtt felébredne! Azután Johnhoz fordult:

– Mennem kell tovább.

John azt sem tudta hirtelen mit is tegyen, sírjon, nevesen, vagy csókolja össze az idegent?

– Maradnod kell, maradj velünk, kérlek – örökre!

De az idegen vette a kabátját és már az ajtóban állt.

– Akkor legalább a Karácsonyt töltsd velünk! – kérlelte John. – Nézd teli az asztal mindenféle jóval, szívesen megosztjuk veled! Hiszen a legnagyobb ajándékot tőled kaptuk.

Az idegen azonban nem maradhatott. Megköszönte a szíves marasztalást, de mennie kellett. Halkan becsukta maga mögött az ajtót és lassan elindult a friss havon.

Elállt a hóesés. John állt az ajtóban és nézte-nézte a vendéget, amíg eltűnt a messzeségben. Befelé indulva döbönt rá, hogy a távolodó idegen léptei nem hagytak nyomot a frissen esett hóban.

Olpretean László (Vasile)
1930–2017

„Mert én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára az én porom felett is megáll... s ha testem nélkül is, de meglátom az Istent!” Ezzel a hittel és bizonyossággal távozott e földi életből és indult el az örökkévaló mennyei Atyának otthonába Olpretean László Vasile. Hosszú és fáradságos a térben kigyózó út Kolozsvártól Göteborrig, de ha időben fejeznék ki a bölcsőtől a koporsóig tartó utat, akkor László Vasile esetében csak a hálaadás hangján mondhatjuk, hogy annak hossza 87 kegyelemből kapott esztendő volt. Olpretean László Ilona és Vasile gyermekeként született 1930. augusztus 6-án a Felek alatt a Kis-Szamos völgyében nyújtózó kincses Kolozsváron. Leánytestvérével, Annával együtt nevelkedtek a gondos szülők szerető keze között, akik mindent megadtak nekik, hogy boldog életük lehessen. László Kolozsváron, a Villamossági technikumban végezte tanulmányait, 1950-ben. Ezt követően bevonult a katonaságba, ahol a légierőknél, a repülősofőknél szolgált. Erős idegzetű, edzett és fegyelmezett embereket kívánt ez a beosztás, és László egész életén át bizonyította eme képességeit. Leszerelése után a kolozsvári Telefonközpontban kapott elhelyezést, ahol szorgalma és szakmai tudása nagy elismerést és megbecsülést, különféle vezetői beosztást hozott számára. 1955-ben megházasodott és Lídiát vette feleségül. Boldog házasságukat Isten két fiúgyermekkel áldotta meg: Laci (Lassi) 1956-ban, Enci (Ernest) 1959-ben született. Olpretean László 58 éves volt, amikor 1988-ban családgyevisítésre hivatkozván Svédországban telepedett le, ahol már várta őt Lídia és a család már kintlévő egy része.

Viszonylag rövid idő után sikerült itt is munkába állnia, majd elérve a korhatárt, 1995-ben nyugdíjba vonult. Ettől kezdve semmi nem vonta el attól, hogy csak családjának éljen. Fiától, Lacitól és annak feleségétől, Cameliától két unokája született: Carina és Andreas. Enci szintén nős, felesége Angela. Lídiával kettesben mindig nagy örömet jelentett számukra, amikor együtt lehetett kis családjuk. De Lászlónak otthon is maradtak családtagjai: lánytestvére Anna, aki Kolozsváron él özvegyen, s ennek gyermekei: Annamária, Iluka és Jancsi. Sokat gondolt rájuk, és tehetsége szerint segítette is őket. Jóval a 80-ik életéve után László szervezete lassan gyengülni kezdett, majd hosszú szenvedés után, 2017. július 26-án, életének 87-ik, házasságának 62-ik évében legyengült szíve feladta az életért való további küzdelmet. De hittel tudva, hogy az ő Megváltója él, és utoljára az ő pora felett is megáll. Emlékét őrzi bánatos családjá, ugyanúgy az otthoni és itteni barátok és ismerősök sora, benne a göteborgi gyülekezet is, melynek míg tehette, hűséges és kitartó tagja maradt. Istennek békéje legyen és maradjon vele örökké!

Bödecs Antal
1929–2017

Bödecs Antal 1929. február 4-én született a Dunántúlon, Győr-Ménfőcsanak-Sopron megyében, a Kapuvári járásban, Beled községben. A Rábaköz eme települését először 1230-ban említik, a történelem során Ostffyák, Nádasdyak, Esterházyak birtoka. Antal édesapja az uradalom megbecsült parádés kocsisa volt, büszkén hajtotta a négyesfogatot. Nem véletlen, hogy

a felnövekvő kis Antal számára a lovak voltak a mindene, élete végéig nagy becsben tartotta őket. Idős kort, 85 ill. 86 évet megért szülei földművesek voltak, míg nem az államosításkor földjüket, állataikat, szerszámaikat és eszközeiket, a gazdaság egészét, mindegyiket elvették. Antal 20 éves volt, amikor mindez bekövetkezett, a nála 12 évvel idősebb egyetlen lánytestvére pedig 32. Hozzájuk hasonlóan egy egész országot tett földönfutóvá az új rendszer. Nem véletlen, hogy eljött az évek története, hogy eljött a forradalom. Két évvel korábban, 1954-ben Bödecs Antal megismerte jövődöbéli feleségét, a néhai vadosfai kántortanítói családból származó Dávid Margitot. Boldog és szép jövődöt terveztek, s amikor '56 őszén az összesen csak 12 napig megízlelt szabadság után a forradalmat vérbe fojtották, november 12-én Antal és Margit átlépték a magyar-osztrák határt, 28-án pedig már Linzben, egymásnak örök hűséget fogadva, összeházasodtak. Kócs Lajos tiszteletes a Máté evangéliumának 28. fejezetéből ezt az igét választotta életük vezérfonalául: „En tiveitek vagyok minden napon a világ végezetéig!” A szertartás alatt pedig az orgona a „Ki dolgát csak Istenre hagyja” kezdetű éneket búgta. Négy nappal később, a Svéd Vöröskereszt segítségével magyar menekültek egy csoportja érkezett meg Helsingborgba. Közöttük volt Bödecs Antal és Margit is. 1956. december 2-án, Advent első vasárnapja volt. A borgholmi tábor, majd 3 év mezőgazdasági munka után a híres vasmű következett Hälleforsnäsben, ahol 16 évet dolgoztak. Ezt követte Flen, amely svédországi életük végleges otthona lett. És közben gyarapodott a család: 1959-ben megszületett Márta, 1961-ben Katalin, 1964-ben pedig Kent-Ove Gábor. Kezdetől bekapcsolódtak a svédországi magyar egyházi életbe. Istentiszteletre Stockholmba utaztak, ahol első két gyermeküket még Glatz József keresztelte. Majd teltek az évek, megszületett a 4 unoka, utánuk 4 dédunoka. Svédországba érkezésük után 12 évre vált lehetővé, hogy Antal és Margit újból megláthassa Magyarországot, a szülői házat, az otthon maradt rokonokat, barátokat. Ettől kezdve – Margit szavaival élve – minden fillért arra spóroltak, hogy hazalátogathassanak, lehetőleg minden évben. És közben évről évre egyre fogyatkoztak a rokonok. Anti egyetlen lánytestvére 53 éves

korában halt meg, de viszonylag fiatalon hunyt el annak mindkét gyermeke is. És lassan-lassan távoztak a jóbarátok, az ismerősök, odahaza, de Svédországban is. „A sok jóbarát mind meghalt. Mi vagyunk az utolsók, mindenkit már elkísértünk” – mondogatták az utóbbi években, s most, 61 év házasság után, férjének távoztával, Margit elmondhatja: „Immár én vagyok az utolsó.” A koporsóba Margit beletett egy maréknyi földet, amelyet Beledről, Anti szüleinek a sírjáról hoztak sok évvel ezelőtt. Hasonlóképpen beletette Anti énekeskönyvét is, amelyet 75 évvel ezelőtt kapott konfirmációja alkalmával. És beletett egy szemellenzős munkás-sapkát is, amit Anti mindig szeretett viselni, hogy ne bántsa a szemét az erős fény. Bizonyosak vagyunk benne, hogy a mennyország fénye nem fogja vakítani, hanem melegen öleli majd át a mennyei otthonba, az örök nyugalomba érkező Bödecs Antalt. Ebben az órában megszólalnak Beledben is az otthoni harangok, és földi útjának utolsó állomásán elbúcsúznak egy igaz embertől, hívő és hűséges magyartól, Bödecs Antaltól. Isten adjon neki örök békességet!

Varga Béla
1935–2017

Varga Béla 1935. április 7-én született a Délvidéken, a Pancsovával mára már összenőtt Hertelendyfalván. Fájdalmas múltat őriz a falu emlékezete. Székely lakói eredetileg Erdélyben éltek, míg nem a gyászos emlékü Siculicidium („Madéfalvi veszedelem” – 1764. január 6.) következtében ezrével menekültek a hegyeken túli Moldvába, majd annak ész-

ki részébe, Bukovinába, ahol falvakat alapítottak. Innen rajzottak szét a későbbiekben szerze a világba. A Millennium (1896) közeledtével a magyar országgyűlés elhatározta a bukovinai székelyek hazatelepítését Magyarországra, így került egy részük az Al-Duna vidékére. Így kerültek Varga Béla nagyszülei is Hertelendyfalvára. Szüleinek hét gyermeke közül Varga Béla a hatodik volt. Ma már csak Anna, Béla legfiatalabb lánytestvére él. Béla már fiatalkorában kitűnt kivételes tehetségével: énekel, táncolt, klarinéton játszott, s a hertelendyfalvi színjátszó körben számos színműben lépett fel nagy sikerrel. Környezetét, barátait és ismerőseit mindig jó kedvre tudta deríteni vidám természetével. Kitanulta a szobafestő-mázoló mesterséget, s szülőfalujában, de távolabbi vidékeken is jó szakember hírében állt. 20 éves volt, amikor 1955-ben megismerte és feleségül vette Kovács Erzsébetet, akitől három gyermeke született: Rozália (1955), Ferenc (Frans, 1958) és a kisebbik Béla (Benjámín, 1969). 1965-öt írtak, amikor Varga Béla fiatal feleségével és két kicsiny gyermekével Svédországba jött szerencsét próbálni. Svédország új országot, új otthont, új nyelvet, új munkahelyet, új ismerőseket és barátokat, új örömeket és új gondokat, új kihívásokat jelentett számára. Családja tovább gyarapodott 5 unokával és 3 dédunokával. Rozáliától és Antaltól született: Tóni és Dennis. Franstól Izabella, aki aztán 3 dédunokával ajándékozta meg őt: Stephanie, Philippa és Estelle. Frans felesége Ingela. Benjámintól két unokája született: Júlia és Dávid. Benjámín felesége Kristina. Akár Oskarströmben, a „Skandinaviska Juta” nevű fonda-ban dolgozott, akár Halmstadb-an a vasöntödében, mindentől megbecsülték kiváló munkájáért. 1965-ben aztán betegnyugdíjazták, de csak akkor érezte jól magát, ha dolgozni, segíteni tudott, elsősorban a családjának. 1997-ben meghalt felesége, Erzsébet, s a 20. éven át viselt özvegyiség zárkózottá tette, honvágya erősödött. Leginkább egyedül szerette tölteni az időt, főként halászzal, akár kint a tengeren egy csónakban, vagy a tengerpart nyugtató csendben, nyugalomban. Amíg egészsége megengedte, szívesen eljárt a halmstadi „Barátság” egyesületbe, vagy a magyar nyelvű istentiszteletre is. Belefáradva az életbe, október 7-én csendben elaludt. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Kádár (Szacsó) Anna-Mária
1942–2017

Szacsó Anna-Mária 1942. augusztus 5-én született Erdélyben, a Fekete Körös partján elterülő Bihar megyei Belényesben. Édesapja Szacsó Gyula (1913–1966) elismert gépész volt, édesanyja Ilona (1921–1996) pedig varrónőként dolgozott. Anna-Mária legidősebb gyermeke volt a három testvér között. Korban közel állt húgához, Katalinhoz (1943) és Ágneshez (1944–1996). Bár életkorban közel álltak egymáshoz, a kor szokása szerint, Anna-Mária gyermekkorában sokat segített szüleinek testvéreit nevelni és vigyázni. Idősebb húga nővér lett, először Marosvásárhelyen a szájsebészeti klinikán dolgozott, majd 1986-ban a magyarországi Monorra költözött és ott dolgozott tovább. Jelenleg nyugdíjasként Balatonalmádiban él. Kiseb-bik húga Nagyszalontán végzett mezőgazdasági szakiskolát. Később Bukarestben élt amíg 1966-ban élete hirtelen véget ért Debrecenben. Anna-Mária Belényesben töltötte gyermekkorának nagy részét ahol iskolába is járt. Középiskolába viszont már Nagyváradon, a mai Ady Endre Liceumba járt, ahol 1960-ban érettségizett. Utolsó éves gimnazistaként ismerkedett meg leendő férjével, Kádár Ferencel (1940), aki akkor Kolozsváron tanult az egyetemen. A középiskola után Anna-Mária is Kolozsvárra került a Babes-Bolyai Tudományegyetem földrajz-biológia szakára. 1965-ben, sikeres államvizsgálata után a Szatmár megyei Aranyosmeggyesre helyezték ki tanítani az akkori rendszer szokása szerint. Ekkor, már egy éve házasságban élt Ferencel aki Szatmárnémetiben

volt tanár. Mivel férjével Szatmárnémetiben lakott, munkahelyére napi kb. 60 km ingázással jutott el, ami abban az időben nem volt könnyű. Két gyermekük született: Attila (1969) és Zoltán (1971). Ez az áldás gyökeres változást hozott munkájában is. Kisgyermekkel már nem tudott addigi munkahelyén dolgozni a távolság miatt, ezért Szatmárnémetiben tanított tovább 1968-tól. Az akkori rendszer miatt ennek a következménye az lett, hogy az állandó munkahelyét elveszítette és minden évben iskolakezdés előtt izgatottan várta, melyik iskolában fog tanítani. Így, kb 20 év alatt (1968–1988) Szatmárnémeti szinte mindegyik iskolájában tanított. 1974-ben férjével együtt úgy döntöttek, hogy fekete Afrika kellős közepén fognak dolgozni, az akkor Zaire-nak nevezett, mai République Démocratique du Congo egyik északi kisvárosában, Isiro-ban. A lehetőséget megragadva férje elutazott 1974-ben, de Anna-Mária és a két kicsi gyermek otthon maradt a gyermekek fiatal kora miatt. Egy év múlva egyesült a család egy vizontagságos és hosszú utazás után. Négy év távollét után 1978-ban tért vissza a család Szatmárnémetibe. A 80-as évek végén, hosszas gondolkodás után úgy döntött családjával együtt, hogy Svédországba költöznek. Sajnos az akkori lehetőségek nem engedték meg, hogy az egész család egyszerre induljon útnak. Két fiuktól, akik akkor 19 illetve 17 évesek voltak, ideiglenesen elváltak és elindultak azzal a reménnyel, hogy pár hónap múlva újra együtt lesznek. Kicsit több mint másfél év múlva találkozhatott ismét gyerekeivel, ami egy anyának nagyon hosszú idő. Svédországban először a Halland-i Hyltebrukben lakott együtt családjával. 1991-ben Sävsjö városába költözött együtt a férjével. Itt sikerült ismét tanárként elhelyezkedni és immár a negyedik nyelven tanítani egészen nyugdíjas koráig. Utána Växjöbe költözött és ott élt tovább. Már fiatal kora óta imádta a természetet, szeretett kirándulni. Amikor csak tehetett elindult, sátorral akár, és legjobban érezte magát, mikor kint lehetett a szabadban. Szerető anyaként mindig családjáért élt és rajongott. Gyermekei voltak a szeme fényei, akiktől soha egy pillanatra sem távolodott el lélekben. Ezt később kiegészítette öröme, amivel várta és fogadta négy unokája születését: Dávid (2009), Erik (2011), Laura (2009), Viktor (2012). Amikor csak tehetett velük

volt. Életének végén korábbi betegsége komolyra fordult. Rövid idő után pedig arra kényszerítette, hogy távozzon tőlünk örökre. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Vánky Szabolcs
193s–2017

Vánky Szabolcs Zsombor négygyermekes család harmadik gyermekeként 1932. augusztus 14-én született Székelyudvarhelyen. Édesapja, Vánky Kálmán fogorvos, édesanyja, Váró Mária fogász volt. Édesapjuk korán megtanította gyermekeit az emberek, állatok és a természet tisztelőre és szeretetőre, ami aztán életük vezérfonala lett. A Hargita volt kedvenc kirándulóhelyük, ahova, bárhol is voltak a nagyvilágban, mindig visszavágytak. Hat éves volt, amikor a Nagyküküllőből az első halat gombostű horoggal kifogta. Ettől a perctől a horgászat megszállotta lett. Ismerte a Székelyföld minden vizét, de az Oltot, Marost, Dunát és a csörgedező hegyi patakokat is. A horgásztudománya a háború alatt, meneküléskor is jól jött az éhező családnak, amelynek köszönhetően hal kerülhetett az asztalra. Iskoláit szülővárosában végezte. Érettségi után egy ideig teherautót vezetett. Vérző gyomorfekély miatt a szentkeresztbányai kórházban műtöttek, ahol megismerte az ott nővérként dolgozó Molnár Annát, akit 1955-ben feleségül vett. A székelyudvarhelyi gépészeti technikum elvégzése után a helyi Gábor Aron mezőgazdasági gépgyár technikusként helyezkedett el, ahol megbecsült szakemberré vált.

Boldog házasságukból három gyermekük született: Emese, Katalin és Szabolcs. Gyermekei hat unokával ajándékozták meg: Katalin, Zsomborral, Ágnessel, Leóval, Laurával és Vendellel. Az évek múltával hat dédunoka vette körül: Edith, Áron, Alice, Amelia, Walter és Emma. Művészi érzéke, tehetsége először a vaskovácsolásban mutatkozott meg. Kiállításokon is részt vett, ahol díjat is nyert. Később a rézkarc keltette fel érdeklődését, így ezen a téren is kipróbálta alkotói készségét. A fémek után a fa szépsége és sokszínűsége ragadta meg fantáziáját. Faragni kezdett. Keze alól áttört faragással készült, szebbnél-szebb tárgyak kerültek ki, amelyekkel elsősorban családtagjait örvendtette meg. Amibe belevágott azt kitartóan nagy odaadással, sosem pénzügyi megfontolással tette. Ezeremester volt, székely a javából. 1987-ben feleségével, Annával Svédországba érkeztek a gyermekeikhez. Itt éltek népes családjuk körében. Svédországban sikerült beilleszkednie, nyugdíjba vonulásáig a Siemens gyárban finommechanikusként dolgozott. Új hazájában is sok szép horgászélményben volt része, s amíg egészsége és ereje engedte, lejárt a közeli tóra kikapcsolódni, feltöltődni. Sok barátja és kedves ismerőse volt. Mindig, mindenütt, mindenkinek segített sokszor erején felül is. Mindenki tisztelte és szerette. 2008-ban súlyos vesztés érte, elvesztette drága feleségét. Ezután az addig is törékeny

egészsége romlani kezdett. 2017 október 12-én hosszas szenvedés után legyőzte őt a gyógyíthatatlan betegség. Emlékét szeretettel őrizzük. Nyugodjon békében!

Bokor Domokos
1935–2017

1940. április 6-án született a ma már Székelyudvarhelytel egybeolvadt Székelybethlenfalván. Szüleinek, Bokor Domokosnak és Sándor Veronikának házasságából három gyermek született: az ifjabbik Domokos (a mi Bokor Domink), egy kislány, Domi húga, Erzsébet, és a legkisebbik, Imre, aki még csecsemőkorában meghalt. 6 éves volt Domi, amikor édesanyja 26 évesen szívbetegségben meghalt. Az árván

maradt gyermekeket apai nagyanyjuk nevelte fel. Iskolái elvégzése után buszvezetői jogosítványt szerzett, s ezzel a képesítéssel buszsofőrként alkalmazta az udvarhelyi RATA, ami a távolsági közszállítási vállalat volt. 1968 novemberében egy törökországi buszkirándulásról nem tért haza, Isztambulban vált le a túristacsoportról, és viszontagságos út után, 1969. február 4-én megérkezett Svédországba, ahol az első három hetet az alvestai menekülttáborban töltötte. Röviddel ezután Ljungbyba költözött, ahol először a „Ljungby Stålgjuteri”-ben, az öntödében dolgozott, majd 1974-től az „Electrolux-Wascator”-nál, ahonnan, betöltve a 65. életévét, 2005-ben nyugdíjba vonult. Megbecsült munkás volt, egyetlen egyszer sem hiányzott a munkából betegség miatt. 1974 nyarán Ljungbyban megismerkedett a nagy magyar Alföldről származó, szegedi születésű Darvasi Zsuzsannával, akivel 1977. december 28-án Budapesten örök hűséget esküdtek egymásnak. Közös svédországi életüket 1978. április 5-étől számították, miután Zsuzsa is megérkezett Ljungbyba. Házasságukból két leánygyermek született: Annika (1980) és Judit (1982). Annika 2010-ben doktorált mint genetikai kutató. Egyetemi tanulmányait Új-Zélandban, Dunedinben végezte, ahol ma mint egyetemi tanár dolgozik. 2005-ben ment férjhez gimnáziumi osztálytársához: Mattias Salomonhoz, két fiuk született: 2009-ben Neo-Mátyás, és 2010-ben Max. Másik lánya Judit Torontóban vé-

gezte az egyetemet, mesteri vizsgát is szerzett és a „Toronto Starr” újságnál dolgozik mint sportújságíró. Két kislánya született: Dakota (2009) és Novia (2011). Férje és gyermekeinek apja 2012-ben súlyos betegségben elhunyt, itt-hagyva Juditot két kislányukkal, akik akkor 1 ill. 3 évesek voltak. Domi nagyon büszke volt a lányaira, hogy az ő anyagi segítségével végezheték tanulmányaikat, és ilyen sokra vitték! Először a Ljungby-i magyar Petőfi Egyesület titkára, később pénztárosa, majd 16 éven keresztül az elnöke is volt. Amíg aktív életet élt, minden szabadidejét az egyesületnek szentelte, de nyugdíjas éveinek jó részét is a közösségi munkára fordította. Élt-halt érte! Több elismerésben volt része: a magyar kormány részéről állami kitüntetésben részesült, 2005-ben pedig Visegrádon a Szent György lovagrend Skandináviai Nagypriorátusa rendes lovagjává avatta. 2014 őszén állapították meg neki vas-tagbélrákot, a műtét és kezelése után jól volt, de idén tavasszal a betegség ismét megtámadta szervezetét. Boldog volt, hogy nyáron még találkozhatott Kanadában élő unokáival, de hazautazásuk másnapján rosszul lett, újabb műtét következett, de két hónap múlva szervezete feladta a harcot. 2017. október 23-án csendesen elaludt. Nem sokkal halála előtt meglátogatván, Nyíró József egyik írásából olvastunk fel egy részt, melyet mintegy sorstársainak szóló búcsúzóul hallgatott és ajánlott. Isten kegyelmébe ajánlva őt, ezt vigyük magunkkal emlékezetül.

Nyíró József

A TÚLVILÁG KÜSZÖBÉN

(Részlet)

Nem, nem, itt nem tudok meghalni. Akárhogy szeretem, akárhogy becsülöm, idegen ez a föld nekem. Minden föld idegen. Ha már azonban nem lehet kitérni a nagy törvény elől, igyekszem átvarázsolni. Hallatlanul megkényszerített képzelettel idehozom magamnak a szülőföldet, a Hargitát, Rika rengetegét, Küküllőt, Csicsert, Budvárt, a pisztrángos patakokat, a virágos réteket, ellopom a bükkösöket, fehérén villámló nyírjesekeket, az elvesztett csodás magyar világot, és gyönyörű képek vonulnak el szemeim előtt. Így talán könnyebb lesz. Még hátra van azonban a legnehezebbje. ...

A magyarok! Az egymást pusztító, pártoskodó, gyűlölködő, szanaszét szakadt, szerencsétlen magyarok, ez a fájdalmasan tragikus sorsú nép, az elvesztett haza kísértetei. Lehet rájuk számítani? Itt vívodom egyedül, elhagyottan a kopár hegyek tövében, de eddig még jó szót is alig hajítottak felém. Arra keserűségemben nem is gondolok, hogy elfogult, igaztalan, túlzás a vád, hiszen jóformán nem is tudják, hogy ebben a magam kis Rodostójában mi történik velem. Magam húzódtam vissza ebbe a bölénytemetőbe, a holdtájakra emlékeztető sziklák közé.

...

Csodálatos, meleg, nagy élmények jöttek hozzám az Isten szívén keresztül vágott lélek útjain. Nem lehet és nem is szabad mind felsorolni. Aranyhíd készült, a sírom mélyéig erő, hogy újból felkapaszkodjam. Soha nem halott és nem ismert magyarok jöttek, régi és új amerikasok, egy-két dolláros névtelenek.

Istenem, mégis milyen fenséges és milyen szép dolog magyarnak lenni, és népem igaz lelkének revelációjában részesülni, megismerni a nagy titkot, ami ezt a nemzetet több mint ezer éve fenntartja, és látni, hogy minden egyéb külsőség, pártoskodás, politika, gyűlölködés, hiábavalóságok, vihartajtékok, melyek elülnek majd, és ismét feltámad a békességes, szép magyar élet a Kárpátok koszorúja alatt. A hír áttöri a vasfüggönyt is, és megérkeznek a gyermekek aggodalomtól reszkető levelei is. Csak annyit róluk, hogy ezekért a levelekért érdemes meghalni is.

Ezt azonban addig nem tehetem meg, amíg az idegenbe szakadt magyar véreimnek meg nem köszönöm, amit értem cselekedtek, amit önmagukból nyújtottak. Szótétlen nem lehet ezt hagyni.

Azért ide figyelmezz, Uram, Jóisten! Tégy velem, amit jónak láatsz, de áldd meg ezeket a magyarokat és minden magyart, fizess meg nekik bőségesen, mindig rajtuk és sorsukon legyen a szemed, vezesd vissza újra szép Magyarországra, az örömmek és békességnek elveszett világába, és mondd meg a búzának, hogy kétszeresre nőjön a számukra, tanítsd meg a madarat nekik dalolni, töröld el a pusztulás, szenvedés és halál ítéletét a homlokukról, ne engedj egyet is elveszni közülünk, aranyként csengjen a drága anyanyelv ajkukon, virágozzanak ki a nagy magyar erények és erők fái, szűnjön meg minden igazságtalanság, és áldás fakadjon számukra minden elejtett vércseppből és verejtékből. Értük legyen minden gyötörésem és elviselni négy embernek is sok szenvedésem, amint a doktor mondta, ha testemet nem is, de legalább lelkemet vidd haza a házsongárdi vagy udvarhelyi temetőbe, vagy terítsd le az áldott földön, hogy attól is nőjön a fűvük, szebbüljön a világ...

És azt sem tudom jóformán, Uram, hogy mit kérjek, hogyan köszönjem meg mindazt, amiben részesítettek, de a sok jósnak és szépségnek édes terhétől alázatosan meggörnyedt fatigás, hasig dagadt, félig megfojtott, rozoga, szerencsétlen testem. És arra kérlek, hogy csináld azt és úgy, ahogy Te jónak látod, Uram, ki ennek a világnak minden tájáról elindult magyar körmenetnek az élén állsz...

Ha azonban mégis úgy fordulna, hogy elesem a harcban, kérlek téged népem, hogy ne feledkezzél el ... és utánam is küldjete egy kurta, futó Miatyánkot! ...

Sass Kálmán mártír lelkipásztor egykori szolgálati helyének, Érmihályfalva Református Egyházközségének küldöttsége, Balázs János Dénes és neje Balázné Kiss Csilla lelkipásztorok, valamint Kovács Zoltán gyülekezeti főgondnok, Érmihályfalva volt polgármestere és neje Mária által a Strängnäs-i Dómtemplomban, a Mártírok Kápolnijában elhelyezett koszorú

új kéve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lapja
Az Északon élő magyarok ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning
Ungrarnas ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik évente 4 szám
(Uttkommer 4 nummer per år)

Nr. 3-4 árgång XXV. évfolyam 3-4. szám
December 2017 december
Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
a Protestáns Egyháztanács (Kyrkorädet)

Szerkesztő (Redaktör)

Molnár-Veress Pál
S-523 98 HÖKERUM Tångagarde 136
Mobil: +46-70-602 29 68

E-mail: tggparokia@gmail.com
Honlap (Websida): www.keve.se

Nyomda: Graphic City Trading AB
Borås, N. Långgata 47 Tel: +46-33-123 087
Példányszám (Upplagga)
900

Egyházfenntartási járulékot fizető tagjainknak
a lapot ingyen küldjük.
Az Új Kéve iránt érdeklődő más olvasóinkat kérjük,
tájékoztatásért forduljanak a Lelkészi Hivatalhoz:
523 98 HÖKERUM, Tångagarde 136
Mobil: +46-70-602 29 68

Egyházi Közösségünk Plusgiro számlaszáma:
Ungerska Protestantiska Samfundet

Plusgiro 602047-3

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség
Gyülekezeti Otthona
TÅNGAGARDE

az Egyházi Közösség által létrehozott
TÅNGAGARDE ALAPÍTVÁNY
(Stiftelsen Tångagarde Församlinggård) kezelésében áll.

A Gyülekezeti Otthon címe:
523 98 HÖKERUM Tångagarde 136
Mobil: +46-70-602 29 68

A TÅNGAGARDE ALAPÍTVÁNYT
az Egyháztanács által kinevezett
INTÉZŐBIZOTTSÁG vezeti.

A TÅNGAGARDE ALAPÍTVÁNY
INTÉZŐBIZOTTSÁGÁNAK
gyakorlati kérdésekkel megbízott tagja
BÁN FERENC
400 60 GÖTEBORG Box 6112
Mobil: +46-73-248 00 11
E-mail: ferenc@earthling.net

A TÅNGAGARDE ALAPÍTVÁNY
pénztárosa

GAAL IMRE
561 48 HUSKVARNA Olonborrvägen 6
Tel: 036-13 45 72 Mobil: +46-70-362 45 72
E-mail: imre.gabriella@telia.com

A Tångagarde Alapítvány Plusgiro számlaszáma:
Stiftelsen Tångagarde Församlinggård

Plusgiro 25534-9

MÁS ÉSZAKI / BALTI ORSZÁGOKBAN
ÉLŐ MAGYAR GYÜLEKEZETEK
MEGBÍZOTT VEZETŐI
(A szolgálatot alkalmanként meghívott lelkész végzi)

ÉSZTORISZÁG – Tallinn
BÁN ISTVÁN
EE-75326 KARLA Ra vald, Harjumaa
Lodjapuu tee 10-1 Mobil: +372-50-696 42

FINNORSZÁG – Helsinki – Tampere
NAGY GÁBOR
SF-10300 KARJAA Kauppiankatu 32
Tel: +358-19231242 Mobil: +358-40-960 75 59

Hálatalatt szívvel mondunk köszönetet minden hívünknek és barátunknak, akik áldozatkészséggel és önzetlenséggel, szellemiekben, erkölcsiékben és anyagiakban támogatták fennmaradásunkat és működésünket.

Kérjük, továbbra is támogassák a magyar gyülekezeti munkát, tudva, hogy amit teszünk, azt közös jövőnkért tesszük.

Istent kérjük, hogy kezeink munkáját tegye maradandóvá.

Áldott karácsonyi ünnepeket és eredményes, békés, boldog új esztendőt kívánunk híveinknek, az Új Kéve olvasóinak!

A Svédországi Magyar Protestáns Gyülekezetek Egyháztanácsa